

Rozdział III.

WYKAZ GATUNKÓW OBCYCH WPROWADZONYCH I ZAWLECZONYCH

Z różnych źródeł naukowych i innych dostatecznie wiarygodnych zebrano dane podstawowe o 305 gatunkach i podga-

tunkach zwierząt (2 podgat.) obcego pochodzenia w różny sposób introdukowanych do Polski, które sklasyfikowano i uporządkowano w formie tabelarycznego wykazu (Tab. 1). Kilka gatunków zamieszczono awansem jako te, które pojawiają się już w granicach Polski poza hodowlami i z dużym prawdopodobieństwem udanej aklimatyzacji (nutria *Myocastor coypus*, papuga aleksandretta obrożna *Psittacula krameri*, karolinka *Aix sponsa*, żółw stepowy *Agrionemys horsfieldii*), bądź „stoją u bram” Polski jako potencjalni inwazyści (np. żaba rycząca *Rana catesbeiana*, znajdująca się w obrocie hodowlanym za zachodnią granicą).

Tabela 1. Lista gatunków introdukowanych i obcych inwazyjnych w faunie Polski

Kolejność i przynależność systematyczna według „Wykazu zwierząt Polski” [Razowski (red.) 1997, t.4 i 5, z odstępstwami], w uzupełnieniu także według Fauna Europaea [2004 www.faunaeur.org]; kolejność gatunków w rodzinach alfabetyczna. Zwierzętom niższym (pierwsza część wykazu) przypisano pozycję systematyczną w układzie: typ, gromada, rodzina, natomiast zwierzęta wyższe, przynależne do typów *Arthropoda* i *Chordata* (druga część wykazu), ze względów praktycznych usytuowano w lepiej rozpoznawalnym układzie: gromada, rząd, rodzina. Drukiem wytłuszczonym oznaczono gatunki, które standardowo opisano w IV rozdziale niniejszego tomu monografii. Pozostałe gatunki, uwzględnione w tabeli zaopatrzone w numerowe odsyłacze do odpowiednich pozycji w wykazie literatury (na końcu rozdziału), odnoszących się do pierwszych stwierdzeń tychże gatunków w naszym kraju i ewentualnie do najważniejszych na ich temat opisów i komentarzy.

Table 1. List introduced and invasive alien species in the fauna of Poland

Species are presented according to “Checklist of animals of Poland” [Razowski (ed.) 1997, vol. 4 and 5, slightly modified] and Fauna Europaea [2004 www.faunaeur.org]; species within each family are listed in alphabetical order. Lower animals are classified to phylum, class and family; higher animals (*Arthropoda*, *Chordata*) are classified to class, order and family. Species included in chapter IV of the monograph are bolded. For the remaining species the most relevant references (including their first record for Poland) are given at the end of this chapter.

PRZYNALEŻNOŚĆ SYSTEMATYCZNA (pełna nazwa taksonu, autor, rok opisu) <i>Taxonomy</i>	KWALIFIKACJA PRZESTRZENNA <i>Origin</i>		KWALIFIKACJA CZASOWA <i>Time of introduction</i>	
	Zasięg geogr.	Obszar wyjściowy/ element geogr.	Okres	Data pierwszej introdukcji w Polsce
CNIDARIA: HYDROZOA: Olindiidae				
<i>Craspedacusta sowerbii</i> Lankester, 1880 meduzka słodkowodna	T	?	H	ok. 1924
CTENOPHORA: TENTACULATA: Bolinopsidae				
<i>Mnemiopsis leidyi</i> Agassiz, 1865	T	Atlant. zach.	L	2007
PLATHYHELMINTHES: MONOGENEA: Gyrodactylidae				
<i>Dactylogyrus aristichthys</i> Long & Yu, 1958 ¹	C	Azja wsch.	?	?
<i>Dactylogyrus hypophthalmichthys</i> Achmerov, 1952 ¹	C	Azja wsch.	H	ok. 1985
<i>Dactylogyrus lamellatus</i> Achmerov, 1952 ¹	C	Azja wsch.	H	ok. 1985
<i>Dactylogyrus nobilis</i> Long & Yu, 1958 ¹	C	Azja wsch.	H	ok. 1985
<i>Dactylogyrus suchengtai</i> Gusev, 1962 ¹	C	Azja wsch.	H	ok. 1985
<i>Cleidodiscus monticelli</i> (Cognetti de Martis, 1924) ¹	C	Azja wsch.	?	?
<i>Mymarothecium viatorum</i> Boeger, Piasecki & Sobecka, 2002 ²	?	?	L	2000?
<i>Gyrodactylus fairporti</i> Van Cleave, 1921 ¹	C	Azja wsch.	?	?
<i>Gyrodactylus proterorhini</i> Ergens, 1964 ³	R	Bliski Wschód	gat. potencjalny	
<i>Gyrodactylus turnbuli</i> Harris, 1986 ⁴	C	Azja wsch. i pd.	?	?
<i>Paradiplozoon marinae</i> Achmerov, 1974 ¹	C	Azja wsch.	?	?
<i>Pseudodactylogyrus anguillae</i> (Yin & Sproston, 1948) ⁵	C	Azja wsch.	?	?
<i>Pseudodactylogyrus bini</i> (Kikuchi, 1929) ⁵	C	Azja wsch.	?	?
PLATHYHELMINTHES: TREMATODA: Clinostomidae				
<i>Clinostomum complanatum</i> (Rudolphi, 1810) ⁵	T	Afryka trop.?	?	?
<i>Echinostomum heterostomum</i> (Rudolphi, 1809) ⁶	T	Afryka trop.?	?	?
PLATHYHELMINTHES: TREMATODA: Fasciolidae				
<i>Fascioloides magna</i> (Bassi, 1875) ⁷ motyliczka wątrobowa	T	Ameryka Pn.	H	?
<i>Parafasciolopsis fasciolaemorpha</i> Ejsmond, 1932 ⁷	R	Europa	?	?
PLATHYHELMINTHES: CESTODA: Lytocestidae				
<i>Khawia sinensis</i> Hsü, 1935 ⁸ bruzdogłowiec chiński	C	Azja wsch.	H	ok. 1985

PRZYNALEŻNOŚĆ SYSTEMATYCZNA (pełna nazwa taksonu, autor, rok opisu) <i>Taxonomy</i>	KWALIFIKACJA PRZESTRZENNA <i>Origin</i>		KWALIFIKACJA CZASOWA <i>Time of introduction</i>	
	Zasięg geogr.	Obszar wyjściowy/ element geogr.	Okres	Data pierwszej introdukcji w Polsce
<i>PLATHYHELMINTHES: CESTODA: Bothriocephalidae</i>				
<i>Bothriocephalus acheilognathi</i> Yamaguti, 1934 ⁸ bruzdogłowiec gowkongijski	C	Azja wsch.	H	?
<i>PLATHYHELMINTHES: CESTODA: Taenidae</i>				
<i>Echinococcus multilocularis</i> Leuckart, 1863 ⁹ tasiemiec bąblowiec	R	Europa pd. i pd.-zach.	?	?
<i>NEMATHELMINTHES: NEMATODA: Strongyloididae</i>				
<i>Strongyloides myopotami</i> Artigas & Pacheco, 1933 ¹⁰	?	?	?	?
<i>Strongyloides procyonis</i> Little, 1966 ¹¹	T	Ameryka Pn.	H	?
<i>Elaphostrongylus cervi</i> Cameron, 1931 ¹⁰	?	?	?	?
<i>NEMATHELMINTHES: NEMATODA: Trichostrongylidae</i>				
<i>Ashworthius sidemi</i> Schulz, 1933 ¹⁰	C	Azja wsch.	H	?
<i>NEMATHELMINTHES: NEMATODA: Anguillicolidae</i>				
<i>Anguillicola crassus</i> Kuwahara, Niimi & Itagaki, 1974 ¹² angwilkola	C	Azja wsch.	L	1988
<i>NEMATHELMINTHES: NEMATODA: Trichuridae</i>				
<i>Trichuris myocastoris</i> Enigk, 1933 ¹³	T	Ameryka Pd.	?	?
<i>NEMATHELMINTHES: NEMATODA: Heteroderidae</i>				
<i>Globodera pallida</i> (Stone, 1993) ¹⁴	T	Ameryka Pd.	L	1995 ?
<i>Globodera rostochiensis</i> (Wollenweber, 1923) mątwik ziemniaczany	T	Ameryka Pd.	H	1946
<i>NEMATHELMINTHES: NEMATODA: Pharyngodonidae</i>				
<i>Tachygonetria lobata</i> Dubinina, 1949 ¹⁵	?	?	H	?
<i>Tachygonetria robusta</i> (Drasche, 1884) ¹⁵	?	?	?	?
<i>NEMATHELMINTHES: NEMATODA: Ascarididae</i>				
<i>Angusticaecum holopterum</i> (Rudolphi, 1819) ¹⁵	?	?	?	?
<i>Baylisascaris procyonis</i> Stefański & Zarnowski, 1951 ¹¹	T	Ameryka Pn.	?	?
<i>MOLLUSCA: GASTROPODA: Thiaridae</i>				
<i>Melanoides tuberculatus</i> (O.F Müller, 1774) świderek	T	tropiki	L	2000-2002
<i>MOLLUSCA: GASTROPODA: Hydrobiidae</i>				
<i>Lithoglyphus naticoides</i> (C. Pfeiffer, 1828) namulek pospolity	R	zlewisko Morza Czarnego	H	1873
<i>Potamopyrgus antipodarum</i> (J.E. Gray, 1843) wodożytko nowozelandzka	T	Nowa Zelandia	H	1933
<i>MOLLUSCA: GASTROPODA: Physidae</i>				
<i>Physella acuta</i> (Draparnaud, 1805) rozdętka zaostrzona	R	Mediterr.	H	1906
<i>MOLLUSCA: GASTROPODA: Planorbidae</i>				
<i>Ferrissia clessiniana</i> (Jickeli, 1882) przytulik Wautiera	T/R?	Afryka pn.-wsch.	L	1983
<i>Menetus dilatatus</i> (Gould, 1841) zatoczek rozszerzony	T	Ameryka Pn.	H	1970
<i>Planorbella duryi</i> (Wertherby, 1879) ¹⁶	T	Ameryka Pn.	?	koniec XX w.

MOLLUSCA: GASTROPODA: Helicodiscidae				
Lucilla singleyanus (Pilsbry, 1890) krążalek gładki	T	Ameryka Pn.	L	<1979
MOLLUSCA: GASTROPODA: Arionidae				
Arion distinctus Mabile, 1868 ¹⁷ ślinik zmienny	R	Europa zach.	H	<1973
Arion fasciatus (Nilsson, 1822) ¹⁸ ślinik przepasany	R	Europa wsch.?	H	<1938 ?
Arion lusitanicus Mabile, 1868 ślinik luzytański	R	Mediterr.	L	1993
MOLLUSCA: GASTROPODA: Zonitidae				
Hawaiiia minuscula (Binney, 1841) ¹⁹ hawaja malutka	T	Ameryka Pn.	L	2007
Oxychilus draparnaudi (Beck, 1837) szklarka Draparnauda	R	Mediterr.	H	<1870
Oxychilus translucidus (Mortillet, 1854) szklarka przejrzysta	R	Bliski Wschód	H	1929
MOLLUSCA: GASTROPODA: Milacidae				
Tandonia budapestensis (Hazay, 1881) pomrowiec budapeszteński	R	Europa pd.-wsch.	H	1960
MOLLUSCA: GASTROPODA: Gastrodontiidae				
Zonitoides arboreus (Say, 1816) szklarka szklarniowa	T	Ameryka Pn. i Śr.	L	<1993
MOLLUSCA: GASTROPODA: Limacidae				
Lehmannia valentiana (Férussac, 1823) pomrów walencjański	R	Mediterr. i Afryka Pn.	H	1958
Limax flavus Linnaeus, 1758 pomrów żółtawy	R	Mediterr. i Azja Mniejsza	H	<1873
Limax maximus Linnaeus, 1758 pomrów wielki	R	Mediterr.	H	<1894
MOLLUSCA: GASTROPODA: Agriolimacidae				
Deroceras panormitanum (Lessona & Pollonera, 1882) pomrowik panormitański	R	Mediterr.	L	2001
MOLLUSCA: GASTROPODA: Boettgerillidae				
Boettgerilla pallens Simroth, 1912 boettgerilla blada	R	Kaukaz	H	1954
MOLLUSCA: GASTROPODA: Subulinidae				
Opeas pumilum (L. Pfeiffer, 1840) subulina karliczka	T	Ameryka Śr.	H	<1932
MOLLUSCA: GASTROPODA: Helicidae				
Monacha cartusiana (O.F. Müller, 1774) ślimak kartuzek	R	Mediterr.	H	1971
MOLLUSCA: BIVALVIA: Dreissenidae				
Dreissena polymorpha (Pallas, 1771) racicznica zmienna	R	Ponto-kasp.	H	<1824 ?
MOLLUSCA: BIVALVIA: Unionidae				
Sinanodonta woodiana (Lea, 1834) szczęzuja chińska	C	Azja pd.-wsch.	L	ok. 1985
MOLLUSCA: BIVALVIA: Corbiculidae				
Corbicula fluminalis (O.F. Müller, 1774)	R	Bliski Wschód	L	2004
Corbicula fluminea (O.F. Müller, 1774)	C	Azja wsch.	L	2003

PRZYNALEŻNOŚĆ SYSTEMATYCZNA (pełna nazwa taksonu, autor, rok opisu) <i>Taxonomy</i>	KWALIFIKACJA PRZESTRZENNA <i>Origin</i>		KWALIFIKACJA CZASOWA <i>Time of introduction</i>	
	Zasięg geogr.	Obszar wyjściowy/ element geogr.	Okres	Data pierwszej introdukcji w Polsce
MOLLUSCA: BIVALVIA: Myidae				
Mya arenaria (Linnaeus, 1758) małgiew piaszkołaz	T	Ameryka Pn.	A	kryptogen.
ANNELIDA: POLYCHAETA: Spionidae				
Marenzelleria neglecta Sikorski & Bick, 2004 rogoża amerykańska	T	Ameryka Pn.	L	1986
ANNELIDA: OLIGOCHAETA: Lumbricidae				
Allolobophora smaragdina Rosa, 1892 ^{20 17}	R	Europa pd.-wsch.	H	<1932
Dendrobaena veneta (Rosa, 1893) ^{21 18}	R	Kaukaz, Azja Mn.	H	<1928
Eisenia nordenskiöldi (Eisen, 1878) ^{20 17}	C	Syberia	H	<1932
CRUSTACEA: CLADOCERA: Cercopagidae				
Cercopagis pengoi (Ostroumov, 1891) wioślarka kaspijska	R	Ponto-kasp.	L	koniec XX w.
CRUSTACEA: CIRRIPIEDIA: Balanidae				
Balanus improvisus Darwin, 1854 pąkla	T	Ameryka Pn.	H	XIX w.
CRUSTACEA: AMPHIPODA: Gammaridae				
Chaetogammarus ischnus (Stebbing, 1899) kieżł wschodni	R	Ponto-kasp.	H	1928
Gammarus tigrinus Sexton, 1939 kieżł tygrysi	T	Ameryka Pn.	L	1988
CRUSTACEA: AMPHIPODA: Pontogammaridae				
Dikerogammarus haemobaphes (Eichwald, 1841)	R	Ponto-kasp.	L	1996
Dikerogammarus villosus (Sovinsky, 1894)	R	Ponto-kasp.	L	<2001
Obesogammarus crassus (G.O. Sars, 1894)	R	Ponto-kasp.	L	1999
Pontogammarus robustoides (G.O. Sars, 1894)	R	Ponto-kasp.	L	1988
CRUSTACEA: AMPHIPODA: Talitridae				
Talitroides alluaudi (Chevreux, 1896) ²²	T	wyspy Oc. Indyjsk.	H	<1930
CRUSTACEA: AMPHIPODA: Corophiidae				
Chelicorophium curvispinum (G.O. Sars, 1895) bełkaczek wschodni	R	Ponto-kasp.	H	<1923 (pocz. XX w.)
CRUSTACEA: ISOPODA: Trichoniscidae				
Androniscus dentiger Verhoeff, 1908 ²³	R	Mediterr.	H	I poł. XX w.
Haplophthalmus danicus Budde-Lund, 1870 ²⁴	R	Mediterr.	H	I poł. XX w.
CRUSTACEA: ISOPODA: Plathyarthridae				
Trichorhina tomentosa (Bude-Lund, 1893) ²⁵	T	tropik, Ameryka Śr.	H	<1979
CRUSTACEA: ISOPODA: Porcellionidae				
Porcellio dilatatus Brandt, 1833 ²⁴	R	Makaron., Płw. Iber.	H	I poł. XX w.
Porcellio laevis Latreille, 1804 ²⁶	R	Afryka Pn.	H	<1844
CRUSTACEA: ISOPODA: Trachelipodidae				
Protracheoniscus major (Dollfus, 1903) ²⁷	C	Turkmenia (?)	H	<1970
CRUSTACEA: ISOPODA: Armadillilidae				
Armadillidium nasatum Budde-Lund, 1885 ²⁸	R	zach. Mediter.	H	<1925
CRUSTACEA: ISOPODA: Armadillidae				
Armadillo officinalis Duméril, 1816 ²⁶	R	Mediterr.	H?	<1844

CRUSTACEA: DECAPODA: Palaemonidae				
<i>Palaemon elegans</i> Rathke, 1837 krewetka atlantycka, krewetka elegancka	R	wsch. wybrzeża Atlantyku.	L	ok. 2000
CRUSTACEA: DECAPODA: Astacidae				
<i>Pacifastacus (Astacus) leniusculus</i> (Dana, 1852) rak sygnałowy	T	Ameryka Pn.	H	1972
<i>Pontastacus leptodactylus</i> (Eschscholtz, 1823) ²⁹ rak błotny	R	Ponto-kasp.	H	poł. XIX w.
CRUSTACEA: DECAPODA: Cambaridae				
<i>Orconectes limosus</i> (Rafinesque, 1817) rak przegowaty	T	Ameryka Pn.	H	1890
<i>Procambarus clarkii</i> (Girard, 1852) ³⁰	T	Ameryka Pn.	L?	gat. potencjalny
CRUSTACEA: DECAPODA: Atyiidae				
<i>Atyaephyra desmaresti</i> (Millet, 1831) ³¹ krewetka nakrapiana	R	Mediterr.	L	2002
CRUSTACEA: DECAPODA: Xanthidae				
<i>Rhithropanopeus harrisi</i> (Gould, 1841) krabik amerykański	T	Ameryka Pn. Wyb. Atlantyku	H	1951
CRUSTACEA: DECAPODA: Grapsidae				
<i>Eriocheir sinensis</i> H. Milne-Edwards, 1853 krab welnistoreżki	T	Azja wsch.	H	<1928
ARACHNIDA: ARANEAE: Linyphiidae				
<i>Ostearius melanopygius</i> (O.P. Cambridge, 1879) ³²	T	Nowa Zelandia	H	<1979
ARACHNIDA: ARANEAE: Tetragnathidae				
<i>Zygiella x-notata</i> (Clerck, 1758) ³³ liścianek sektornik	T	Ameryka Pd.?	H	<1849
ARACHNIDA: ARANEAE: Theridiidae				
<i>Achaearanea tepidariorum</i> (C.L. Koch, 1841) ³³ pająk domowy	T	Ameryka Pd.	H	<1849
ARACHNIDA: ACARI: Varroidae				
<i>Varroa destructor</i> Anderson & Trueman, 2000 ³⁴	C	Azja pd.-wsch.		gat. potencjalny ?
ARACHNIDA: ACARI: Ixodidae				
<i>Hyaloma aegyptium</i> (Linnaeus, 1758) ³⁵	R	Mediterr.	L	<1991
<i>Rhipicephalus sanguineus</i> (Latreille, 1806) ³⁵ kleszcz psi	R	Mediterr.	L	<1991
ARACHNIDA: ACARI: Tetranychidae				
<i>Tetranychus cinnabarinus</i> (Boisduval, 1867) ³⁶ przędziorek szklarniowiec	T	tropiki	H	<1986
ARACHNIDA: ACARI: Eriophyidae				
<i>Acalitus essigi</i> Hassan 1928 ³⁷ szpeciel jeżynowiec	T	Ameryka Pn.	L	1983
<i>Cecidophyopsis hendersoni</i> Keifer, 1954 ³⁸ szpeciel jukkowiec	T	Ameryka Pn.	L	1992
ARACHNIDA: OPILIONES: Gagrellidae				
<i>Nelima semproni</i> Szalay, 1951 ³⁹	?	?	?	?
ARACHNIDA: OPILIONES: Phalangiiidae				
<i>Opilio canestrinii</i> (Thorell, 1876) ³⁹	R	Mediterr.	L	?
<i>Opilio parietinus</i> (De Geer, 1778) ⁴⁰ kosarz ścienny	R	Bliski Wschód	H	<1850

PRZYNALEŻNOŚĆ SYSTEMATYCZNA (pełna nazwa taksonu, autor, rok opisu) <i>Taxonomy</i>	KWALIFIKACJA PRZESTRZENNA <i>Origin</i>		KWALIFIKACJA CZASOWA <i>Time of introduction</i>	
	Zasięg geogr.	Obszar wyjściowy/ element geogr.	Okres	Data pierwszej introdukcji w Polsce
<i>INSECTA: ZYGENTOMA: Lepismatidae</i>				
<i>Lepisma saccharina</i> Linnaeus, 1758 ⁴¹ rybik cukrowy	R	Bliski Wschód	A?	<XVIII w.
<i>Thermobia domestica</i> (Packard, 1873) ⁴¹ rybik piekarniczy	R	Bliski Wschód	H	?
<i>INSECTA: ZYGENTOMA: Nicoletidae</i>				
<i>Nicoletia meinerti</i> Silvestri, 1904 ⁴¹	R	Bliski Wschód	H	?
<i>INSECTA: ORTHOPTERA: Rhaphidophoridae</i>				
<i>Tachycines asynamorus</i> Adelung, 1902 śpieszek cieplarniany	C	Azja wsch.	H	<1917 (ok. 1910 ?)
<i>INSECTA: ORTHOPTERA: Meconematidae</i>				
<i>Cyrtaspis variopicta</i> Costa 1860 ⁴² niećwierk puklerzówka	T?	tropiki?	H	<1926
<i>INSECTA: ORTHOPTERA: Gryllidae</i>				
<i>Acheta domesticus</i> (Linnaeus, 1758) ⁴³ świerszcz domowy	C	Azja pd.?	A	<XVIII w.
<i>INSECTA: BLATTODEA: Panchloridae</i>				
<i>Panchlora exoleta</i> Burmeister, 1838 ⁴⁴	?	?	?	?
<i>Panchlora nivea</i> (Linnaeus, 1758) ⁴⁴	?	?	?	?
<i>INSECTA: BLATTODEA: Pycnoscelidae</i>				
<i>Pycnoscelus suinamensis</i> (Linnaeus, 1767) ⁴⁴	T	Ameryka Pd.	?	?
<i>INSECTA: BLATTODEA: Blattidae</i>				
<i>Periplaneta americana</i> (Linnaeus, 1758) ⁴⁴ karaczan amerykański	T	Ameryka trop.	H	?
<i>Periplaneta australasiae</i> (Fabricius, 1775) ⁴⁴ karaczan australijski	T	Azja pd.	H	?
<i>Blatta orientalis</i> Linnaeus, 1758 ⁴⁴ karaczan wschodni	C	Azja pd.	H	<XVIII w.
<i>INSECTA: BLATTODEA: Nyctiboridae</i>				
<i>Nyctibora brunnea</i> (Thunberg, 1826) ⁴⁴	?	?	?	?
<i>Nyctibora sericea</i> Burmeister, 1838 ⁴⁴	?	?	?	?
<i>INSECTA: BLATTODEA: Pseudomopidae</i>				
<i>Blattella germanica</i> (Linnaeus, 1767) ⁴⁴ karaczan prusak	C	Azja pd.	A	<XVIII w.
<i>INSECTA: BLATTODEA: Ectobiidae</i>				
<i>Ectobiola duskei</i> (Adelung, 1904) ⁴⁴	?	?	?	?
<i>INSECTA: THYSANOPTERA: Thripidae</i>				
<i>Chaetanaphothrips orchidii</i> (Moulton, 1907) ⁴⁵	T	Ameryka Pd.	L	1990
<i>Frankliniella occidentalis</i> (Pergande, 1895) wciornastek zachodni	T	zachodnia część Ameryki Pn.	L	1986
<i>INSECTA: HEMIPTERA: Amyotinae</i>				
<i>Perillus bioculatus</i> (Fabricius, 1775) ⁴⁶ zbrojec dwuplamy	T	Ameryka Pn.	H	<1960
<i>INSECTA: HEMIPTERA: Tingidae</i>				
<i>Stephanitis takeyai</i> (Drake & Maa, 1956) ⁴⁷ prześwielik pierisowiec	C	Japonia i kr. orient.? Daleki Wschód?	L	1998

<i>INSECTA: HEMIPTERA: Tingidae</i>				
<i>Stephanitis takeyai</i> (Drake & Maa, 1956) ⁴⁷ prześwietlik pierisowiec	C	Japonia i kr. orient.? Daleki Wschód?	L	1998
<i>INSECTA: HEMIPTERA: Cimicidae</i>				
<i>Cimex lectularius</i> Linnaeus, 1758 ⁴⁸ pluskwa domowa	R	Bliski Wschód	A	<XVIII w.
<i>INSECTA: HEMIPTERA: Aleyrodidae</i>				
<i>Bemisia tabaci</i> Gennadius, 1889 mączlik ostroskrzydły	C	Azja pd.	L	1987 ?
<i>Massilieuroides chittendeni</i> (Laing, 1928) ⁴⁹ mączlik różanecznikowy	C	Azja wsch.	L	<1997
<i>Trialeurodes vaporariorum</i> (Westwood, 1856) mączlik szklarniowy	T	Ameryka Śr. i Pd.	H	<1933
<i>INSECTA: HEMIPTERA: Adelgidae</i>				
<i>Pineus strobi</i> (Hartig, 1837) ⁵⁰ ochojnik wejmutkowiec	T	Ameryka Pn.	H	<1930
<i>Dreyfusia nordmanniana</i> (Eckstein, 1890) obiąka pędowa, obiąka jodłowa	R	Kaukaz i wsch. Pont.	H	<1930
<i>Gilletteella cooleyi</i> (Gillette, 1907) ⁵¹ przybyszka dagleżjowa	T	Ameryka Pn.	H	<1932
<i>INSECTA: HEMIPTERA: Hormaphididae</i>				
<i>Cerataphis lataniae</i> (Boisduval, 1867) ⁵²	C/T?	Azja pd.	H	<1918
<i>INSECTA: HEMIPTERA: Pemphigidae</i>				
<i>Eriosoma lanigerum</i> (Hausmann, 1802) bawełnica korówka	T	Ameryka Pn.	H	<1916 (ok. 1898 ?)
<i>Pemphigus borealis</i> Tullgren, 1909 ⁵³	C	Azja śr. (i wsch.?)	H	<1947
<i>INSECTA: HEMIPTERA: Phyllaphididae</i>				
<i>Callaphis juglandis</i> (Goetze, 1778) ⁵⁴ zdobniczka orzechowa	R	Mediterr.	H	<1894
<i>Chromaphis juglandicola</i> (Kaltenbach, 1843) ⁵⁴ mszyca orzechowa jasna	R	Mediterr.	H	<1894
<i>INSECTA: HEMIPTERA: Lachnidae</i>				
<i>Cinara juniperina</i> (Mordvilko, 1895) ⁵⁴	T	Ameryka Pn.?	H	<1895
<i>INSECTA: HEMIPTERA: Aphididae</i>				
<i>Acyrtosiphon ignotum</i> Mordvilko, 1914 ⁵⁵	C	Azja śr.?	H	<1967
<i>Aphis forbesi</i> Weed, 1899 ⁵⁵	T	Ameryka Pn.	H	<1965
<i>Aphis gossypii</i> Glover, 1877 ⁵⁰ mszyca ogórkowa	T	Azja pd.?	H	<1933
<i>Aphis spiraephaga</i> F.P. Müller, 1961 ⁵⁶	C?	Azja śr.?	H	<1957
<i>Dactynotus erigeronensis</i> (Thomas, 1878) ⁵⁷	T	Ameryka Pn.	H	<1964
<i>Hyadaphis tataricae</i> (Aizenberg, 1935) ⁵⁸ mszyca suchodrzewiowa szczytowa	C	Syberia śr.	H	ok. 1956?
<i>Hyalopterus amygdali</i> (Blanchard, 1840) ⁵⁹ mszyca brzoskwiniowo-trzciniowa	C	Azja śr.?	H	<1932
<i>Macrosiphum euphorbiae</i> (Thomas, 1878) ⁶⁰ mszyca ziemniaczana smugowa	T	Ameryka Pn.	H	<1952
<i>Myzus ascalonicus</i> Doncaster, 1946 ⁶¹ mszyca szklarniowa wielożerna	T?	Egzot. obszary umiarkowane?	H	<1968
<i>Myzus ornatus</i> Laing, 1932 ⁶² mszyca szklarniowa kropkowana	C	Himalaje	H	<1965
<i>Nectarosiphon persicae</i> (Sulzer, 1776) mszyca brzoskwiniowa	C	Azja pd.-wsch.	H	ok. 1930 (1866?)
<i>Neomyzus circumflexus</i> (Buckton, 1876) ⁶³ mszyca szklarniowa plamista	C	Azja pd.?	H	<1930

PRZYNALEŻNOŚĆ SYSTEMATYCZNA (pełna nazwa taksonu, autor, rok opisu) <i>Taxonomy</i>	KWALIFIKACJA PRZESTRZENNA <i>Origin</i>		KWALIFIKACJA CZASOWA <i>Time of introduction</i>	
	Zasięg geogr.	Obszar wyjściowy/ element geogr.	Okres	Data pierwszej introdukcji w Polsce
<i>Rhopalosiphonium latysiphon</i> (Davidson, 1912) ⁶⁴ mszyca piwniczna	C	Azja wsch.	H	<1957
<i>Rhopalosiphum maidis</i> (Fitch, 1856) ⁶⁵ mszyca kukurydziana	T	tropiki	H	<1959
INSECTA: HEMIPTERA: Ortheziidae				
<i>Orthezia insignis</i> Browne, 1887 ⁶⁶	T	Ameryka trop.	H	<1933
INSECTA: HEMIPTERA: Pseudococcidae				
<i>Nipaecoccus nipae</i> (Maskell, 1893) ⁶⁷	T	Ameryka Śr.	H	<1937
<i>Pseudococcus longispinus</i> (Targioni-Tozzetti, 1867) ⁶⁸ wełnowiec szklarniowy	T	tropiki	H	<1926
<i>Pseudococcus maritimus</i> (Ehrhorn, 1900) ⁶⁹	T	Ameryka Śr.	H	<1974
<i>Rhizoecus cacticans</i> (Hambleton, 1946) ⁷⁰ wełnowiec kaktusowy	T	Ameryka Śr./Pd.	H	<1981
INSECTA: HEMIPTERA: Coccidae				
<i>Chloropulvinaria floccifera</i> (Westwood, 1870) ⁷¹	C	Azja pd.-wsch.?	H	<1972
<i>Coccus hesperidum</i> Linnaeus, 1758 ⁷² mieczenik cytrusowiec	C/T?	Azja pd.	H	<1883
<i>Eucalymnatus tessellatus</i> (Signoret, 1874) ⁷¹	T	Ameryka Pd.	H	<1972
<i>Saissetia coffeae</i> (Walker, 1852) ⁷³ mieczenik szklarniowy	T	Ameryka Pd.	H	<1926
<i>Saissetia nigra</i> (Nietner, 1861) ⁷⁰	T	Azja pd.-wsch.?	H	<1981
<i>Saissetia oleae</i> (Olivier, 1791) ⁷⁴ mieczenik szklarniowiec	C	Bliski Wschód?	H	<1937
INSECTA: HEMIPTERA: Asterolecaniidae				
<i>Asterolecanium epidendri</i> (Bouché) ⁷⁰ pielęgna wielkooka	T	Ameryka Śr./Pd.	H	<1981
INSECTA: HEMIPTERA: Diaspididae				
<i>Abgrallaspis cyanophylli</i> (Signoret, 1869) ⁷⁵	T	tropiki	H	<1961
<i>Aonidia lauri</i> (Bouché, 1833) ⁷⁶	R	Mediterr.	H	<1968
<i>Aspidiotus nerii</i> Bouché, 1833 ⁶⁶ tarcznik oleandrowiec	T	Afryka pd.	H	<1933
<i>Borchseniaspis palmarum</i> (Cockerell, 1892) ⁷⁵	T	Ameryka trop.	H	<1961
<i>Chrysomphalus aonidum</i> (Linnaeus, 1758) ⁶⁷ tarcznik czerniak	T	Ameryka trop.	H	<1937
<i>Chrysomphalus dictyospermi</i> (Morgan, 1889) ⁷⁴	T	tropiki	H	<1937
<i>Diaspis boisduvalii</i> Signoret, 1869 ⁷⁷	T	Ameryka trop.	H	<1975
<i>Diaspis bromeliae</i> (Kerner, 1778) ⁷⁰	T	Ameryka trop.	H	<1981
<i>Diaspis echinocacti</i> (Bouché, 1833) ⁷⁴ tarcznik kaktusowiec	T	Ameryka trop.	H	<1937
<i>Dynaspidotus britannicus</i> (Newstead, 1898) ⁶⁸	R	Mediterr.	H	<1926
<i>Furchadiaspis zamiae</i> (Morgan, 1890) ⁷⁵	T	tropiki	H	<1968
<i>Gymnaspis aechmae</i> Newstead, 1898 ⁷⁵	C?	Azja pd.?	H	<1961
<i>Kuwanaspis bambusae</i> (Kuwana, 1902) ⁷⁶	C	Azja wsch.	H	<1981
<i>Parlatoria proteus</i> (Curtis, 1843) ⁶⁸	T	tropiki	H	<1926
<i>Pinnaspis aspidistrae</i> (Signoret, 1869) ⁷³ tarcznik przestrojowiec	C	Azja pd.	H	<1926

<i>Pinnaspis strachani</i> (Cooley, 1899) ⁷⁵	T	tropiki	H	<1961
Quadraspidiotus perniciosus (Comstock, 1881) tarcznik niszczyciel	C	Azja wsch.	H	<1950
INSECTA: COLEOPTERA: Carabidae				
Amara majuscula (Chaudoir, 1850) czwalak dalekowschodni	C	Azja wsch.	H	1922
Perigona nigriceps (Dejean, 1831) perygona czarnogłowa	T	Azja pd.	H	1920
INSECTA: COLEOPTERA: Hydrophilidae				
Cercyon laminatus Sharp, 1873 wagisz japoński	C	Azja wsch.	L	1984
Cryptopleurum subtile Sharp, 1884 skrytoboczek skromny	C	Azja wsch.	L	lata 1990.
INSECTA: COLEOPTERA: Bathysciidae				
<i>Speonomus hydrophilus</i> (Jeannel, 1907) ⁷⁹	R	Pireneje	L	1982
INSECTA: COLEOPTERA: Staphylinidae				
Oxytelus migrator Fauvel, 1904 kozubek wędrownik	C	Azja pd.	L	1985
Philonthus rectangulus Sharp, 1874 nawozak kątnik	C	Azja wsch.	H	1902
Philonthus spinipes Sharp, 1874 nawozak kolconogi	C	Azja pd.	L	<1989 (koniec X w.)
INSECTA: COLEOPTERA: Dermestidae				
Attagenus smirnovi Zhantiev, 1973 szubak Smirnowa	T	Afryka równ.	L	2000
Sefrania bleusei Pic, 1899 sefrania poznańska	T	Afryka pn.?	L	1988
Trogoderma granarium Everts, 1898 skórojadka zbożowa	C/T?	Azja pd.	H	<1961
INSECTA: COLEOPTERA: Anobiidae				
Lasioderma serricorne (Fabricius, 1792) cygarowiec	T	Ameryka trop.?	H	<1832
Stegobium paniceum (Linnaeus, 1758) ⁷⁹ żywiak chlebowiec	C T	tropiki?	A	<1792
INSECTA: COLEOPTERA: Bostrichidae				
Rhyzopertha dominica (Fabricius, 1792) kapturzik zbożowiec	T	Azja pd.	H	<1852
INSECTA: COLEOPTERA: Nitidulidae				
Carpophilus marginellus Motschulsky, 1858 ⁸⁰ przykrótek obrzeżony	C	Azja pd.-wsch.	L	<1993
Carpophilus hemipterus (Linnaeus, 1758) przykrótek półskrzydły	C T	Azja pd., Afryka?	H	poł. XIX w.
Glischrochilus quadrisignatus (Say, 1835) urazek kukurydziany	T	Ameryka Pn.	H	1967
INSECTA: COLEOPTERA: Silvanidae				
Ahasverus advena (Waltl, 1832) tułacz przybysz	T	Ameryka trop.	H	<1857 (poł. XIX w.)
Nausibius clavicornis (Kugelann, 1794) ⁸¹	T	Ameryka Pn.?	H/A?	<1794? <1983
Oryzaephilus mercator Fauvel (1889) ⁸² spichrzek orzechowiec	T	tropiki	H	<1962 <1992
Oryzaephilus surinamensis (Linnaeus, 1758) spichrzek surynamski	T	Ameryka trop.	H	<1855

PRZYNALEŻNOŚĆ SYSTEMATYCZNA (pełna nazwa taksonu, autor, rok opisu) <i>Taxonomy</i>	KWALIFIKACJA PRZESTRZENNA <i>Origin</i>		KWALIFIKACJA CZASOWA <i>Time of introduction</i>		
	Zasięg geogr.	Obszar wyjściowy/ element geogr.	Okres	Data pierwszej introdukcji w Polsce	
INSECTA: COLEOPTERA: <i>Coccinellidae</i>					
Harmonia axyridis (Pallas, 1773) ⁸³ biedronka azjatycka	C	Azja pd.-wsch.	L	2006	
INSECTA: COLEOPTERA: <i>Mycetophagidae</i>					
Litargus balteatus Leconte, 1856 litargus pasiasty	T	Ameryka Pn.?	L	<1990	
INSECTA: COLEOPTERA: <i>Oedemeridae</i>					
Nacerdes melanura (Linnaeus, 1758) wierciel nadmorski	T	Azja pd.? tropiki?	A	<XVIII w.	
INSECTA: COLEOPTERA: <i>Tenebrionidae</i>					
Alphitobius diaperinus (Panzer, 1797) ⁸⁴ pleśniakowiec lśniący	T	tropiki	H	<1806	
Alphitobius laevigatus (Fabricius, 1781) ⁸⁵ „minimącznik”	T	tropiki	H	<1910	
Gnatocerus cornutus (Fabricius, 1798) ⁸⁶	T	Ameryka Pd.?	H	<1874	
Tribolium castaneum (Herbst, 1797) ⁸⁷ trojszyk gryzący	C?/T?	Azja pd.	A?/H	<1848	
Tribolium confusum Jacquelin du Val, 1862 ^{81 88} trojszyk ulec	T	Ameryka tropiki	H	<1895	
Tribolium destructor Uyttenboogaart, 1933 trojszyk większy	C	Azja śr.? wsch.? pd.?	H	<1934	
INSECTA: COLEOPTERA: <i>Cerambycidae</i>					
Anoplophora glabripennis Motschulsky, 1853 ⁸⁹ kózka azjatycka	C	Daleki Wschód	L	2003	
INSECTA: COLEOPTERA: <i>Bruchidae</i>					
Acanthoscelides obtectus (Say, 1831) strąkowiec fasolowy	T	Ameryka trop.	H	1934	
Bruchus pisorum (Linnaeus, 1758) ⁹⁰ strąkowiec grochowy	R	Bl. Wschód	H	<1806	
Bruchus rufimanus Bohemann in Schoenherr, 1833 ⁹¹ strąkowiec bobowy	R	Mediterr.	H	<1846	
Zabrotes subfasciatus (Bohemann in Schoenherr, 1833) ⁹² ziarnojad brazylijski	T	Ameryka trop.	H	1945-58	
INSECTA: COLEOPTERA: <i>Chrysomelidae</i>					
Diabrotica virgifera Leconte, 1868 stonka kukurydziana, stonka korzeniowa	T	Ameryka Śr. i Pn.	L	2005	
Leptinotarsa decemlineata (Say, 1824) stonka ziemniaczana	T	Ameryka Pn.	H	[1878] 1944	
INSECTA: COLEOPTERA: <i>Curculionidae</i>					
Anthonomus brunnipennis Curtis, 1840 ⁹³ kwiecień pięciornikowiec	R	Europa zach.	L	<1998	
Gronops inaequalis (Bohemann in Schoenherr, 1842) gronops guzkowaty	C	Azja wsch.	H	1940	
Lignyodes bischoffi (Blatchley, 1916) drzewiaczek jesionowy	T	Ameryka Pn.	L	1998	
Sitophilus granarius (Linnaeus, 1758) wółek zbożowy	C	T	tropiki	A	<XVIII w.
Sitophilus oryzae (Linnaeus, 1763) ⁹⁴ wółek ryżowy	T	Azja pd.	H	<1806 1945-58	

<i>Sitophilus zeamais</i> Motschulsky, 1855 ⁹⁵ wołek kukurydzowy	T	Ameryka Pn. i Środ.	H	1945-58
INSECTA: HYMENOPTERA: Formicidae				
<i>Hypoponera punctatissima</i> (Roger, 1859) mrówka Rogera	T	tropiki	H	<1859
<i>Lasius neglectus</i> Van Loon, Boomsma & Andrasfalvy, 1990 mrówka anatolijska	R/C?	Bl. Wschód, Azja środ.?	L	1997
<i>Monomorium pharaonis</i> (Linnaeus, 1758) mrówka faraona	C?/T?	Azja pd., Afryka pn.	A	(<1780) <1892
INSECTA: HYMENOPTERA: Sphecidae				
<i>Sceliphron curvatum</i> (Smith, 1870) ⁹⁶ jaskólec wschodni	C	Azja środ. i pd.	L	2003
INSECTA: HYMENOPTERA: Platygasteridae				
<i>Platygaster robiniae</i> Buhl & Duso, 2008 ⁹⁷	T?	Ameryka Pn.?		gat. potencjalny
INSECTA: HYMENOPTERA: Torymidae				
<i>Megastigmus atedius</i> Walker, 1851 znamionek wejmutkowiec	T	Ameryka Pn.	H	<1966
<i>Megastigmus spermotrophus</i> Wachtl, 1893 znamionek jedlicowy, znamionek daglezwowiec	T	Ameryka Pn.	H	<1966
INSECTA: HYMENOPTERA: Pteromalidae				
<i>Mesopolobus spermotrophus</i> Hussey, 1955 ⁹⁸	T?	Ameryka Pn.?	H	<1967
INSECTA: HYMENOPTERA: Aphelinidae				
<i>Aphelinus mali</i> (Haldeman, 1851) osiec korówkowy	T	Ameryka Pn.	H	1923
<i>Encarsia perniciosi</i> (Tower, 1913) ⁹⁹	C	Azja wsch.	H	1949 ?
INSECTA: LEPIDOPTERA: Gracillariidae				
<i>Cameraria ohridella</i> Deschka & Dimić, 1986 szrotówek kasztanowcowiaczek	C	Ameryka Pn.?	L	1998
<i>Parectopa robiniella</i> Clemens, 1863 robiniówka	T	Ameryka Pn.	L	ok. 2000
<i>Phyllonorycter issikii</i> (Kumata, 1963) szrotówek japoński	C	Azja wsch.	L	1996
<i>Phyllonorycter robiniella</i> (Clemens, 1859) szrotówek robiniaczek	T	Ameryka Pn.	L	1999
INSECTA: LEPIDOPTERA: Gelechiidae				
<i>Anarsia lineatella</i> Zeller, 1839 ¹⁰⁰ skośnik brzozkwiniaczek	R	Mediterr.	L?	<1992
<i>Sitotroga cerealella</i> (Olivier, 1789) ¹⁰¹	T	Ameryka Pn.	H	<1900 ?
INSECTA: LEPIDOPTERA: Tortricidae				
<i>Cacoecimorpha pronubana</i> (Hübner, 1799) ¹⁰² zwójka goździkoweczka	R	Mediterr.		gat. potencjalny
INSECTA: LEPIDOPTERA: Pyralidae				
<i>Ephestia elutella</i> (Hübner, 1796) ¹⁰³ mklik próchniczek	T	Ameryka Środ.?	H	<1968
<i>Ephestia kuehniella</i> Zeller, 1879 ¹⁰⁴ mklik mączny	T	Ameryka Środ.?	H	1907
<i>Ostrinia nubilalis</i> (Hübner, 1796) omacnica prosowianka	R	Europa pd. Afryka pn.	H	ok. 1920
<i>Plodia interpunctella</i> (Hübner, 1813) ¹⁰⁴ omacnica spichrzanka	C/T?	Azja pd. -wsch.	H	<1900

PRZYNALEŻNOŚĆ SYSTEMATYCZNA (pełna nazwa taksonu, autor, rok opisu) <i>Taxonomy</i>	KWALIFIKACJA PRZESTRZENNA <i>Origin</i>		KWALIFIKACJA CZASOWA <i>Time of introduction</i>	
	Zasięg geogr.	Obszar wyjściowy/ element geogr.	Okres	Data pierwszej introdukcji w Polsce
<i>INSECTA: LEPIDOPTERA: Arctiidae</i>				
<i>Hyphantria cunea</i> (Drury, 1773) oprzędnica jesienna	T	Ameryka Pn.	H	II poł. XX w. ?
<i>INSECTA: DIPTERA: Cecidomyiidae</i>				
<i>Dasineura gleditchiae</i> (Osten Sacken, 1866) pryszczarek igliczniak	T	Ameryka Pn.	L	1996
<i>Rhopalomyia chrysanthemi</i> (Ahlberg, 1939) ¹⁰⁵	T	Afryka trop.	H	<1972
<i>Obolodiplosis robiniae</i> (Haldemann, 1847) pryszczarek robinowy	T	Ameryka Pn.	L	2006
<i>INSECTA: DIPTERA: Agromyzidae</i>				
<i>Liriomyza huidobrensis</i> Blanchard, 1926 ¹⁰⁶ miniarka szklarniówka	T	Ameryka Pn.	L	<1999
<i>Liriomyza trifolii</i> (Burgess in Comstock, 1880) ¹⁰⁷ miniarka ciepłolubka	T	Ameryka Pn.	H	1980
<i>INSECTA: DIPTERA: Heleomyzidae</i>				
<i>Suillia lurida</i> (Meigen, 1830) ¹⁰⁸ błotniszka czosnkówka	R	Mediterr.	H	<1880
<i>PISCES: ACIPENSERIFORMES: Acipenseridae</i>				
<i>Acipenser baeri</i> Brandt, 1869 ¹⁰⁹ jesiotr syberyjski	C	Syberia	H	II poł. XX w.
<i>Acipenser ruthenus</i> Linnaeus, 1758 ¹⁰⁹ sterlet, czeczuga	C	Syberia, Europa pn.-wsch.	H	pocz. XX w.
<i>PISCES: ACIPENSERIFORMES: Polyodontidae</i>				
<i>Polyodon spathula</i> (Walbaum, 1792) ¹⁰⁹ wiosłonos amerykański	T	Ameryka Pn.	H	pocz. XX w.
<i>PISCES: SALMONIFORMES: Coregonidae</i>				
<i>Coregonus muksun</i> (Pallas, 1814) ¹¹⁰ muksun	C	Syberia	L	1984-1985
<i>Coregonus nasus</i> (Pallas, 1814) ¹¹¹ sieja alpejska	R	Alpy, Europa pn.	H	1958-1862
<i>Coregonus peled</i> Gmelin, 1788 peluga	C	Syberia	H	1966
<i>PISCES: SALMONIFORMES: Salmonidae</i> ¹¹²				
<i>Oncorhynchus gorbuscha</i> Walbaum, 1792 ¹¹³ gorbusza	T	Ameryka Pn.	H	1973-1975
<i>Oncorhynchus kisutch</i> Walbaum, 1792 ¹¹³ kizucz	T	Ameryka Pn.	H	1859
<i>Oncorhynchus mykiss</i> Walbaum, 1792 pstrąg tęczowy	T	Ameryka Pn.	H	1882-1889
<i>Oncorhynchus tshawytscha</i> Walbaum, 1792 ¹¹³ czawycza	T	Ameryka Pn.	H	1889
<i>Salvelinus alpinus</i> (Linnaeus, 1758) ¹¹³ palia alpejska	R	Alpy	H	1840
<i>Salvelinus fontinalis</i> (Mitchill, 1815) pstrąg źródlany	T	Ameryka Pn.	H	1881 (1890?)
<i>PISCES: SALMONIFORMES: Thymallidae</i>				
<i>Thymallus baicalensis</i> Dybowski, 1874 ¹¹⁴ czarny lipień bajkalski	C	Syberia	H	1973

<i>PISCES: ESOCIFORMES: Umbridae</i>				
<i>Umbra krameri</i> Walbaum, 1792 ¹¹⁵ muławka bałkańska	R	dorzecze Dunaju	H	(1921) 1967
<i>Umbra pygmaea</i> (De Kay, 1842) muławka wschodnioamerykańska	T	Ameryka Pn.	L	1995
<i>PISCES: CYPRINIFORMES: Cyprinidae</i>				
<i>Aristichthys nobilis</i> Richardson, 1836 tołpyga pstra	C	Azja pd.-wsch.	H	1965
<i>Carassius auratus gibelio</i> (Bloch, 1782) karaś srebrzysty	C	Azja wsch.	H	(1930) 1933
<i>Carassius auratus auratus</i> (Linnaeus, 1758) ¹¹⁶ złota rybka	C	Azja wsch.	H	1933
<i>Ctenopharyngodon idella</i> (Vallenciennes, 1844) amur biały	C	Azja środ.-wsch.	H	1964
<i>Cyprinus carpio</i> Linnaeus, 1758 karp	R	Ponto-kasp.	A	XIII-XIV w. ?
<i>Hypophthalmichthys molitrix</i> (Valenciennes, 1844) tołpyga biała	C	Azja wsch.	H	1964 - 1965
<i>Pseudorasbora parva</i> (Schlegel, 1842) czebaczek amurski	C	Azja wsch.	L	1990
<i>PISCES: CYPRINIFORMES: Catostomidae</i>				
<i>Ictiobus niger</i> Rafinesgue, 1820 ¹¹⁷ buffalo czarny	T	Ameryka Pn.	L	1989
<i>PISCES: SILURIFORMES: Ictaluridae</i>				
<i>Ameiurus (Ictalurus) nebulosus</i> (Le Sueur, 1819) sumik karłowaty	T	Ameryka Pn.	H	1885
<i>PISCES: SILURIFORMES: Clariidae</i>				
<i>Clarias gariepinus</i> (Burchell, 1822) ¹¹⁷ sum afrykański	T	Afryka	L	1989 - 1990
<i>PISCES: CHARACIFORMES: Characidae</i>				
<i>Piaractus brachipomus</i> (Cuvier, 1818) ¹¹⁸ pirapitinga	T	Ameryka Pd.	L	2001 - 2002
<i>PISCES: PERCIFORMES: Gobiidae</i>				
<i>Neogobius fluviatilis</i> (Pallas, 1814) babka szczupła	R	Ponto-kasp.	L	1997
<i>Neogobius gymnotrachelus</i> (Kessler, 1857) babka łysa	R	Ponto-kasp.	L	1995
<i>Neogobius melanostomus</i> (Pallas, 1811) babka bycza	R	Ponto-kasp.	L	1990
<i>PISCES: PERCIFORMES: Centrarchidae</i>				
<i>Micropterus salmoides</i> (Lacepède, 1802) ¹¹⁹ bass wielkogębowy	T	Ameryka Pn.	H	1912 ?
<i>Lepomis gibbosus</i> (Linnaeus, 1758) bass słoneczny	T	Ameryka Pn.	H	1927
<i>PISCES: PERCIFORMES: Cichlidae</i>				
<i>Oreochromis niloticus</i> (Linnaeus, 1757) tilapia nilowa	T	Afryka	L	1990 - 1994
<i>PISCES: PERCIFORMES: Odontobutidae</i>				
<i>Percottus glenii</i> Dybowski, 1877 trawianka	C	Azja wsch.	L	1993
<i>AMPHIBIA: SALIENTIA: Ranidae</i>				
<i>Rana catesbeiana</i> Shaw, 1802 ¹²⁰ żaba rycząca	T	Ameryka Pn.		gat. potencjalny

PRZYNALEŻNOŚĆ SYSTEMATYCZNA (pełna nazwa taksonu, autor, rok opisu) <i>Taxonomy</i>	KWALIFIKACJA PRZESTRZENNA <i>Origin</i>		KWALIFIKACJA CZASOWA <i>Time of introduction</i>	
	Zasięg geogr.	Obszar wyjściowy/ element geogr.	Okres	Data pierwszej introdukcji w Polsce
<i>REPTILIA: TESTUDINES: Emydidae</i>				
<i>Trachemys scripta elegans</i> Wied, 1838 ¹²¹ żółw czerwonolicy	T	Ameryka Pn.	L	ok. 2000
<i>REPTILIA: TESTUDINES: Cheloniidae</i>				
<i>Agrionemys horsfieldii</i> Gray, 1844 ¹²¹ żółw stepowy	C	Azja pd. i zach.		gat. potencjalny
<i>AVES: ANSERIFORMES: Anatidae</i>				
<i>Aix galericulata</i> (Linnaeus, 1758) ¹²² mandarynka	C	Azja wsch.	L	2007-2008
<i>Aix sponsa</i> (Linnaeus, 1758) ¹²² karolinka	C	Ameryka Pn.		gat. potencjalny (2008 ?)
<i>Alopochen aegyptiacus</i> (Linnaeus, 1766) ¹²³ kazarka egipska, gęś egipska, nilowa	C	Afryka pn.	L	(2007 ?) 2008
<i>Branta canadensis</i> (Linnaeus, 1758) bernikla kanadyjska	T	Ameryka Pn.	L	łęgi od ok. 2004
<i>AVES: GALLIFORMES: Phasianidae</i>				
<i>Phasianus colchicus</i> Linnaeus, 1758 bażant	C	Azja śr., pd. i wsch.	A	XVI – XVIII w.
<i>AVES: PSITTACIFORMES: Psittacidae</i>				
<i>Psittacula krameri</i> (Scopoli, 1769) ¹²⁴ aleksandretta obroźna	T	Afryka i Azja pd.		gat. potencjalny
<i>MAMMALIA: LAGOMORPHA: Leporidae</i>				
<i>Oryctolagus cuniculus</i> (Linnaeus, 1758) dziki królik	R	Mediterr. i Płw. Iberyjski	H	ok. 1860
<i>MAMMALIA: RODENTIA: Castoridae</i>				
<i>Castor canadensis</i> Kuhl, 1820 ¹²⁵ bóbr kanadyjski	T	Ameryka Pn.	H	wyginął w latach 1970.
<i>MAMMALIA: RODENTIA: Arvicolidae</i>				
<i>Ondatra zibethicus</i> (Linnaeus, 1766) piżmak	T	Ameryka Pn.	H	1924
<i>MAMMALIA: RODENTIA: Muridae</i>				
<i>Mus musculus</i> Linnaeus, 1758 mysz domowa	R	Azja pd./zach.	A	epoka brązu
<i>Rattus norvegicus</i> (Berkenhout, 1769) szczur wędrowny	C	Azja pn./wsch.	A	pocz. XVIII w. ?
<i>Rattus rattus</i> (Linnaeus, 1758) szczur śniady	C	Azja pd./wsch.	A	epoka żelaza
<i>MAMMALIA: RODENTIA: Capromyidae</i>				
<i>Myocastor coypus</i> (Molina, 1782) ¹²⁶ nutria	T	Ameryka Pd.		gat. potencjalny
<i>MAMMALIA: CARNIVORA: Procyonidae</i>				
<i>Procyon lotor</i> (Linnaeus, 1758) szop prac	T	Ameryka Pn.	L	(1945) 1995
<i>MAMMALIA: CARNIVORA: Canidae</i>				
<i>Nyctereutes procyonoides</i> (Gray, 1834) jenot	C	Azja wsch.	H	1955

MAMMALIA: CARNIVORA: Mustelidae				
Mustela vison Schreber, 1777 norka amerykańska	T	Ameryka Pn.	H	1953
MAMMALIA: ARTIODACTYLA: Cervidae				
Cervus nippon Temminck, 1938 jeleń sika	C	Azja wsch.	H	1895 [1905 ?]
Dama dama (Linnaeus, 1758) daniel	R	Mediterr. i Bliski Wschód	A	XVII – XVIII w.
MAMMALIA: ARTIODACTYLA: Bovidae				
Ovis ammon (Linnaeus, 1758) muflon	R	Mediterr.	H	1901–1902

Poniżej podano objaśnienia i źródła informacji dotyczące gatunków nieopisanych w rozdziale następnym-IV (numery przy nazwach gatunkowych z prawej u góry).

Given below there are explanations and sources of information concerning species that are not described in Chapter IV (numbers on the upper right side at species names).

- Dactylogyrus arystichthys* (i inne z tej grupy) – przywry monogeniczne sprowadzone z Dalekiego Wschodu wraz z amurem *Ctenopharyngodon idella* i tołpygami – *Hypophthalmichthys molitrix*, *Aristichthys nobilis*, w Polsce zaaklimatyzowane, pasożytujące wyłącznie na rybach (Niewiadomska i Pojmańska 2004; Pojmańska i Niewiadomska 2008).
- Mymarothecium viatorum* – gatunek przywry monogenicznej opisany w kraju i podany na podstawie okazów pasożytujących na pirapityndze *Piaractus brachypomus*, wyłowionej z podgrzanego kanału w Szczecinie (Boeger i in. 2002; Pojmańska i Niewiadomska 2008).
- Gyrodactylus proterorhini* – pasożyt w ostatnich latach wykryty u osobników babki szczupłej *Neogobius fluviatilis* w Słowacji, możliwe jest jego występowanie także w Polsce (Grabowska 2008; T. Pojmańska – inf. korespond.).
- Gyrodactylus turnbuli* – pasożyt gupików *Poecilia reticulata* wyłowionych z jeziora w Warszawie, prawdopodobnie zawleczony poprzez hodowle akwariowe tych ryb (Laskowski 1992; Pojmańska i Niewiadomska 2008).
- Pseudodactylogyrus anguillae* i *P. bini* – przywry sprowadzone z Dalekiego Wschodu jako pasożyty węgorzy *Anguilla*, także węgorza europejskiego *A. anguilla* (Grabda-Kazubska 1974; Niewiadomska i Pojmańska 2004).
- Clistomum complanatum* i *Echinostomum heterostomum* – przywry digeniczne, ciepłolubne, zawlekanne przez czaple siwe *Ardea cinerea*, a pasożytujące na rybach w zbiornikach z podgrzaną wodą, np. w Jez. Gosławskim (Niewiadomska i Pojmańska 2004; Pojmańska i Niewiadomska 2008).
- Przywry pasożytujące na ssakach jeleniowatych *Cervidae*; *Fascioloides magna* zawleczona została z introdukowanym jeleniem wapiti *Cervus elaphus canadensis* i jeleniem wirginijskim *Odocoileus virginianus*; *Parafasciolopsis fasciolaemorpha* z tosiem *Alces alces*, zarażają również owce i bydło domowe, wywołując u tych zwierząt ciężkie schorzenia (l.c.); ten drugi gatunek pasożyta może uchodzić za kryptogeniczny.
- Tasiemce zawlezione z Chin z introdukowanymi rybami, dla ryb europejskich bardzo patogeniczne i inwazyjne; *Khawia sinensis* silnie atakuje karpia *Cyprinus carpio* (l.c.).
- Echinococcus multilocularis* – pasożyt ssaków, zwłaszcza drapieżnych, jak lisy *Vulpes vulpes* i psy *Canis lupus familiaris*, które są żywicielami ostatecznymi; bardzo inwazyjny, żywicielem pośrednim jest m.in. człowiek, najczęściej grzyzie (l.c.).
- Silnie patogeniczne pasożyty wewnętrzne ssaków kopytnych; *Ashworthius sidemi* zawleczony z Dalekiego Wschodu z jeleniem sika *Cervus nippon*, bardzo groźny również dla żubra *Bison bonasus* (Drózdź i in. 1998; Niewiadomska i Pojmańska 2004).
- Strongyloides procyonis* i *Baylisascaris procyonis* – groźne pasożyty szopa pracza *Procyon lotor* wykryte na osobnikach tego gatunku z rejonu Dolnej Odry i ujścia Warty (Bartoszewicz i in. 2008).
- Anquillicola crassus* – bardzo inwazyjny nicień zawleczony z węgorzami japońskimi *Anguilla*, pasożytuje też na węgorzu europejskim *A. anguilla* (Niewiadomska i Pojmańska 2004; Pojmańska i Niewiadomska 2008).
- Trichuris myocastoris* – nicień pasożytujący na nutrii *Myocastor coypus* (Grabda-Kazubska 1997).
- Globodera pallida* – nicień, szkodnik ziemniaka i innych psiankowatych; u nas o mniejszym znaczeniu niż *G. rostochiensis* (OEPP/EPP0 2005; www.piorin.gov.pl/cms/upland/graf/matwikz.pdf 2009).
- Tachygonetria lobata*, *T. robusta* i *Angusticaecum holopterrum* – nicienie obce stwierdzone u egzotycznych żółwi: czerwonołobego *Trachemys scripta elegans* i stepowego *Agrionemys horsfieldii* (Niewiadomska i Pojmańska 2004; Pojmańska i Niewiadomska 2008).
- Planorbella duryi* (Alexandrowicz 1993; Alexandrowicz i Alexandrowicz 2009)
- Arion distinctus* – ślimak nagi zawleczony na odległe kontynenty i wykazujący silną ekspansję we wszystkich kierunkach (Wiktor 1973, 2004).
- Arion fasciatus* – ślimak nagi wykazujący ekspansję w Europie i Ameryce Pn. (Wiktor 1973, 2004).
- Hawaiiia minuscula* (Kaszuba i Stworzewicz 2008)
- Allolobophora smaragdina*, *Eisenia nordenskiöldi* (Moczyński i Urbański 1932)

21. *Dendrobaena veneta* (Moszyński 1928)
22. *Talitroides alluaudi* – drobny tropikalny skorupiak lądowy zawleczony do cieplarni europejskich (Szulczewski 1931; Jażdżewski i Konopacka 1995).
23. *Androniscus dentiger* (Urbański 1950; Dominiak 1970; Jędrzyckowski 1979)
24. *Haplophthalmus danicus*, *Porcellio dilatatus* (Urbański 1947, 1950; Dominiak 1970; Jędrzyckowski 1979)
25. *Trichorhina tomentosa* (Jędrzyckowski 1979)
26. *Porcellio laevis*, *Armadillo officinalis* (Zaddach 1844; Dominiak 1970; Jędrzyckowski 1979)
27. *Protracheoniscus major* (Dominiak 1970)
28. *Armadillidium nasatum* (Herold 1925; Dominiak 1970; Jędrzyckowski 1979).
29. *Pontastacus (Astacus) leptodactylus* (Jażdżewski i Konopacka 1995)
30. *Procamburus clarkii* (Gherardi i Panov 2009)
31. *Atyaephyra desmaresti*
32. *Ostearius melanopygius* (Dziabaszewski 1979; Staręga 1983)
33. *Zygiella x-notata*, *Achaearanea tepidariorum* (Prószyński i Staręga 1971; Staręga 1983; Šefrová i Laštůvka 2005)
34. *Varroa destructor* – roztoc azjatycki, zawleczony pasożyt pszczoł, bardzo groźny dla rodzimej pszczoły miodnej *Apis mellifera* (Pojmańska i Niewiadomska 2008)
35. *Hyaloma aegyptium*, *Rhipicephalus sanguineus* (Siuda 1993)
36. *Tetranychus cinnabarinus* – polifagiczny roztoc szklarniowy (Achremowicz 1993)
37. *Acalitus essigi* – roztoc, szkodnik upraw jeżynowych (Łabanowska i Suski 1986)
38. *Cecidophyopsis hendersoni* (Łabanowski 1998)
39. *Nelima semproni*, *Opilio canestrinii* (Staręga 1976)
40. *Opilio parietinus* (Menge 1850; Rafalski 1960)
41. *Lepisma saccharina*, *Thermobia domestica*, *Nicoletia meineri* (Szeptycki i Weiner 1990)
42. *Cyrtaspis variopicta* (Szulczewski 1926a; Bazyluk i Liana 2000)
43. *Acheta domesticus* (Bazyluk i Liana 2000)
44. *Panchlora exoleta*, *Panchlora nivea*, *Pycnoscelus surinamensis*, *Periplaneta americana*, *Periplaneta australasiae*, *Blatta orientalis*, *Nyctibora brunnea*, *Nyctibora sericea*, *Blattella germanica*, *Ectobiola duskei* (Liana 1990)
45. *Chaetanaphothrips orchidii* (Sierka i Gocyla 2004)
46. *Perillus bioculatus* – drapieżny pluskwiak introdukowany z USA do Europy dla zwalczania stonki ziemniaczanej (Jermy 2008). W Polsce prawdopodobnie nie zaaklimatyzował się i wyginął.
47. *Stephanitis takeyai* (Soika i Łabanowski 1999)
48. *Cimex lectularius* (Perthées msk. XVIII w.; Cmoluchowa i Mielewczyk 1990).
49. *Massilieurodes chittendeni* (Klasa i in. 2003)
50. *Pineus strobi*, *Aphis gossypii* (Ruszkowski 1933; Szelegiewicz 1968)
51. *Gilletteella cooleyi* (Kéler 1935; Szelegiewicz 1968)
52. *Cerataphis lataniae* (Baehr 1918; Szelegiewicz 1968)
53. *Pemphigus borealis* (Kapuściński 1947; Szelegiewicz 1968)
54. *Callaphis juglandis*, *Chromaphis juglandicola*, *Cinara juniperina* (Mordvilko 1894-1895; Szelegiewicz 1968)
55. *Acyrtosiphon ignotum*, *Aphis forbesi* (Huculak 1967; Szelegiewicz 1968)
56. *Aphis spiraephaga* (Nawojka 1957; Szelegiewicz 1968)
57. *Dactynotus erigeronensis* (Szelegiewicz 1964)
58. *Hyadaphis tataricae* (Krzywiec 1961; Szelegiewicz 1968)
59. *Hyalopterus amygdali* (Minkiewicz 1935; Szelegiewicz 1968)
60. *Macrosiphum euphorbiae* (Siemaszko 1952; Szelegiewicz 1968)
61. *Myzus ascalonicus* (Szelegiewicz 1968; Jaśkiewicz 1997)
62. *Myzus ornatus* (Szelegiewicz 1965)
63. *Neomyzus circumflexus* (Judenko 1930; Szelegiewicz 1968)
64. *Rhopalosiphonium latysiphon* (Siemaszko 1957; Szelegiewicz 1968)
65. *Rhopalosiphum maidis* (Kania 1962; Stacherska 1963; Szelegiewicz 1968)
66. *Orthezia insignis*, *Aspidiotus nerii* (Ruszkowski 1933; Kawecki 1985)
67. *Nipaecoccus nipae*, *Chrysomphalus aonidium* (Czyżewski 1937; Kawecki 1985)
68. *Pseudococcus longispinus*, *Dynaspidiotus britannicus*, *Parlatoria proteus* (Szulczewski 1926b; Kawecki 1985)
69. *Pseudococcus maritimus* (Koteja 1974; Kawecki 1985)
70. *Rhizoecus cacticans*, *Saissetia nigra*, *Asterolecanium epidendri*, *Diaspis bromeliae* (Kawecki 1985)
71. *Chloropulvinaria floccifera*, *Eucalymnatus tessellatus* (Koteja 1972; Kawecki 1985)
72. *Coccus hesperidum* (Brischke 1883)
73. *Saissetia coffeae*, *Pinnaspis aspidistrae* (Szulczewski 1926a,b; Czyżewski 1975; Kawecki 1985)
74. *Saissetia oleae*, *Chrysomphalus dictyospermi*, *Diaspis echinocacti* (Czyżewski 1937, 1975; Kawecki 1985)
75. *Abgrallaspis cyanophylli*, *Borchseniaspis palmae*, *Gymnaspis aechmae*, *Pinnaspis strachani* (Komosińska-Czwaracka 1961; Kawecki 1985)
76. *Aonidia lauri*, *Furchadiaspis zamiae*, *Kuwanaspis bambusae* (Komosińska 1968; Kawecki 1985)
77. *Diaspis boisduvalii* (Czyżewski 1975; Kawecki 1985)
78. *Speonomus hydrophilus* (Kowalewski 1988; Skalski 1990)
79. *Stegobium paniceum* (Kugelann 1792)
80. *Carpophilus marginellus* (Burakowski i in. 2000)
81. *Nausibius clavicornis* (Kugelann 1794; Ślipiński 1983; Burakowski i in. 2000)
82. *Oryzaephilus mercator* (Ślipiński 1983; Burakowski i in. 2000)
83. *Harmonia axyridis* (Przewoźny i in. 2007)
84. *Alphitobius diaperinus* (Weigel 1806; Burakowski i in. 1987)

85. *Alphitobius laevigatus* (Gerhardt 1910; Burakowski i in. 1987)
86. *Gnatocerus cornutus* (Letzner 1874; Burakowski i in. 1987)
87. *Tribolium castaneum* (Schilling 1848; Burakowski i in. 1987)
88. *Tribolium confusum* (Gerhardt 1896; Burakowski i in. 1987)
89. *Anoplophora glabripennis* (Białooki 2003; Lipa 2000)
90. *Bruchus pisorum* (Weigel 1806; Burakowski i in. 1990)
91. *Bruchus rufimanus* (Kelch 1846; Burakowski i in. 1990)
92. *Zabrotes subfasciatus* – magazynowy szkodnik nasion fasoli (Kamiński 1968; Burakowski i in. 1990).
93. *Anthonomus brunnipennis* (Soika i Łabanowski 1998)
94. *Sitophilus oryzae* (Weigel 1806; Kamiński 1968; Burakowski i in. 1995)
95. *Sitophilus zeamais* (Kamiński 1968; Burakowski i in. 1990)
96. *Sceliphron curvatum* (Wiśniowski, Pawlikowski 2008)
97. *Platygaster robiniae* - Parazytoid odkryty niedawno w Szwajcarii (Buhl i Duso 2008) – prawdopodobnie już jako gatunek inwazyjny – ograniczający skutecznie liczebność przyszcarka robinowego – *Obolodiplosis robiniae* w Europie.
98. *Mesopolobus spermotrophus* – Parazytoid ograniczający liczebność znamionka jedlicowego – *Megastigmus spermotrophus* (Schneider 1970).
99. *Encarsia perniciosi*
100. *Anarsia lineatella* (Gajek 1993)
101. *Sitotroga cerealella* – drobny motyl, którego gąsienice żerują w ziarnach zbóż i kukurydzy (Buszko i Nowacki 2000).
102. *Cacoecimorpha pronubana* (Smith i in. eds. 1994)
103. *Ephestia elutella* (Opoka 1968; Nawrot 2001)
104. *Ephestia kuehniella*, *Plodia interpunctella* (Prądzyska 1988; Nawrot 2001)
105. *Rhopalomyia chrysanthemi* Muchówka powodująca wyrosła na roślinach ozdobnych; szkodnik plantacji złocieni (chryzantem), w Polsce o niewielkim znaczeniu (Burdajewicz 1972)
106. *Liriomyza huidobrensis* (Karnkowski i Łabanowski 1999; Smith i in. 1994)
107. *Liriomyza trifolii* (Łabanowski 1991; Smith i in. 1994)
108. *Suillia lurida* (Szejda 1986, 1994)
109. *Acipenser baeri*, *A. ruthenus*, *Polyodon spatula* (Kolman 2000)
110. *Coregonus muksun* (Szczerbowski 2000)
111. *Coregonus nasus* (Witkowski 2002)
112. *Salmonidae*. Na listę nie wprowadzono głowacicy *Hucho hucho* (Linnaeus, 1758), ryby należącej do rodziny łososiowatych, charakterystycznej dla zlewni Dunaju (reprezentowaną tu przez endemiczny podgatunek nominatywny), do niedawna występującej w granicach Polski w dopływach tej rzeki – Czarnej Orawie i Czadecze. Ostatnio w tych naturalnych ostojach głowacica wyginęła, jej genotypy utrzymywane są w Polsce w miejscach zastępczych m.in. w dorzeczu Gwdy, Dunajca, Popradu, Sanu i Nysy Kłodzkiej w wyniku celowej introdukcji (Witkowski 2001; Witkowski i in. 2001).
113. *Oncorhynchus gorbuscha*, *O. kisutsch*, *O. tschawytcha*, *Salvelinus alpinus* (Witkowski 2002)
114. *Thymallus baicalensis* (Witkowski 1979, 1996)
115. *Umbra krameri* (Ejsymont i Sloniewski 1969)
116. *Carassius a. auratus* (Szczerbowski 2000)
117. *Ictiobur niger*, *Clarias gariepinus* (Witkowski 2002)
118. *Piaractus brachypomus* (Witkowski i Kotusz 2003)
119. *Micropterus salmoides* (Terlecki 2000; Witkowski 2002)
120. *Rana catesbeiana* (*Lithobates catesbeianus*) (Lorvelec i Détaint 2009)
121. *Trachemys scripta elegans*, *Agrionemys (Testudo) horsfieldii* (Najbar 2001a,b; Mitrus 2007)
122. *Aix galericulata*, *Aix sponsa* (Tomiałoć i Stawarczyk 2003, t. II; Kruszewicz 2008; Szyra D. i A. 2008; www.komisjafaunistyczna.pl – A. Kąkol 2009)
123. *Alopochen aegyptiaca* (Raport Komisji Faun., Sekcji Ornit. PTZool. 2009; www.komisjafaunistyczna.pl)
124. *Psittacula krameri* (Tomiałoć i Stawarczyk 2003; Bauer i Woog 2008; Schwartz i Shirley 2009)
125. *Castor canadensis* (Panfil 1960; Denisuk i Głowaciński 1971; Żurowski 1973)
126. *Myocastor coypus* (Pucek 1984; Lewartowski i Zimowski 1986; Internet: www.zoo.wroclaw.pl/index.php)

Literatura

- Achremowicz J. 1993. Szkodniki roślin ozdobnych – zielnych. Ochrona roślin ogrodniczych, Część I – szkodniki. Akademia Rolnicza im. H. Kołłątaja w Krakowie. Kraków: 192–194.
- Alexandrowicz S.W. 1993. Water snails introduced into the Botanic Garden in Cracow. *Folia Malacologica* 5: 109–113.
- Alexandrowicz W.P., Alexandrowicz S.W. 2010. Expansive migrations of molluscs during the historic period. In: Z. Mirek (ed.); *Biological invasions in Poland*. Wyd. Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN w Krakowie, 1: 23–48.
- Baehr W. 1918. Oogeneza u partenogenetycznych pokoleń *Aphis palmarum*. *Rocznik Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Wilno*, 6: 223–254.
- Bauer H-G., Woog F. 2008. Nieheimische Vogelarten (Neozoen) in Deutschland, Teil I: Auftreten, Bestände und Status. *Vogelwarte* 46: 157–194.
- Bartoszewicz M., Okarma H., Zalewski A., Szcześna J. 2008. Ecology of the raccoon (*Procyon lotor*) from western Poland. *Annales Zool. Fennici* 45: 291–298.
- Bazylik W., Liana A. 2000. Prostoskrzydłe *Orthoptera*, Katalog Fauny Polski, część XVII, zeszyt 2, Muzeum i Instytut Zoologii PAN, Warszawa: 1–152 + mp nlb.
- Białooki P. 2003. *Anoplophora glabripennis* (Motschulsky) (*Coleoptera: Cerambycidae*) – pierwsze stwierdzenie w Polsce. *Ochrona Roślin*, 47 (11): 34–35.
- Boeger W.A., Piasecki W., Sobiecka E. 2002. Neotropical

- Monogenoidea*. 44. *Mymarothecium viatorum* sp.n. (*Ancyrocephalinae*) from the gills of *Piaractus brachypomus* (*Serrasalmidae, Teleostei*) captured in a warm-water canal of power plant in Szczecin, Poland. *Acta Ichthyologica et Piscatoria* 32, 2: 157–161.
- Brischke C.G.A. 1883. Beschreibung der Forst-, garten- und landwirthschaftlichen Feinde und Freunde unter den Insekten. Schriften der Naturforschenden Gesellschaft, Danzig, N.F. 5 (4): 97–125.
- Buhl P.N., Duso C. 2008. *Platygaster robiniae* n.sp. (*Hymenoptera: Platygastridae*) Parasitoid of *Obolodiplosis robiniae* (*Diptera: Cecidomyiidae*) in Europe. *Annals of the Entomological Society of America* 101 (2): 297–300.
- Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. 1987. Chrząszcze *Coleoptera. Cucujoidea*, część 3. Katalog Fauny Polski, część XXIII, tom 14, Instytut Zoologii PAN, Warszawa: 1–309 + mp. nlb.
- Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. 1990. Chrząszcze *Coleoptera. Cerambycidae i Bruchidae*. Katalog Fauny Polski, część XXIII, tom 15, Instytut Zoologii PAN, Warszawa: 1–312 + mp. nlb.
- Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. 1995. Chrząszcze *Coleoptera. Ryjkowce – Curculionidae*, część 2. Katalog Fauny Polski, część XXIII, tom 20, Muzeum i Instytut Zoologii PAN, Warszawa: 1–310 + mp. nlb.
- Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. 2000. Chrząszcze *Coleoptera. Uzupełnienia tomów 2–21*. Katalog Fauny Polski, część XXIII, tom 22, Muzeum i Instytut Zoologii PAN, Warszawa: 1–252 + mp. nlb.
- Burdajewicz S. 1972. Nowy szkodnik złocieni. *Ochrona Roślin* 16 (2): 13–15.
- Buszko J., Nowacki J. 2000. The *Lepidoptera* of Poland. A distributional checklist. *Polish Entomological Monographs* 1: 1–178.
- Chmura A., Mielewczyk S. 1990. 16. *Heteroptera – Pluskwiaki różnoskrzydłe*. W: J. Razowski (red.), *Wykaz zwierząt Polski*, tom I. 71–90.
- Czyżewski J.A. 1937. O szkodnikach roślin szklarniowych. *Roczniki Nauk Rolniczych i Leśnych, Poznań*, 41: 407–409.
- Czyżewski J.A. 1975. Choroby i szkodniki roślin ozdobnych. Warszawa: 1–668.
- Denisiuk Z., Głowaciński Z. 1971. Ostoje bobrów w Polsce oraz niektóre aspekty ich ochrony. *Chrońmy Przyrodę Ojczystą* 27, 6: 26–35.
- Dominiak B. 1970. Badania nad równonogami (*Isopoda terrestria*) Polski. *Fragmenta Faunistica* 15 (22): 401–472.
- Drózd J., Demiaszkiewicz A.W., Lachowicz J. 1998. Bieszczady nowym miejscem występowania *Asworthius sidemi* – azjatyckiego pasożyta przeżuwaczy. *Działalność Naukowa PAN*: 56–57.
- Dziabaszeński A. 1979. O faunie pająków (*Aranei*) aglomeracji wielkomiejskich na przykładzie miasta Poznania. *Streszcz. Refer. XIII Zj. PTZool.*, Poznań: 43–44.
- Ejsymont L., Słoniewski B. 1969. O przypadkowym znalezieniu umbry (*Umbra krameri* Walbaum, 1792) w Polsce (*Osteichthyes, Esociformes*). *Przegląd Zoologiczny* 13, 3: 215–219.
- Gajek D. 1993. Skośnik brzoskwińcetek – *Anarsia lineatella* Zell. *Ochrona Roślin* 37 (7): 16.
- Gerhardt J. 1896. Neuheiten der schlesischer Koleopterofauna pro 1895. *Zeitschrift für Entomologie, Breslau, Neue Folge*, 21: 13–15.
- Gerhardt J. 1910. Verzeichnis der Käfer Schlesiens preussischen un österreichischen Anteils geordnet nach dem *Catalogus coleopterorum Europae* vom Jahre 1906. Dritte, neuarbeitete Auflage, Berlin: I–XVI + 1–431.
- Gherardi F., Panov V.E. 2009. *Procamburus clarkii* (Girard), red swamp crayfish/crawfish (*Cambaridae, Crustacea*). In: J.A. Drake (ed.); *DAISIE-Handbook of alien species in Europe. Invading nature: springer series in invasion ecology* 3: 316.
- Grabda-Kazubska B. 1974. *Clinostomum complanatum* (Rudolphi, 1819) and *Euclinostomum heterostomum* (Rudolphi, 1809) (*Trematoda, Clinostomatidae*), their occurrence and possibility of acclimatization in artificially heated lakes in Poland. *Acta Parasitologica Polonica* 22: 285–293.
- Grabda-Kazubska B. 1997. XV *Nematoda* – nicienie, pasożyty zwierząt (z wyjątkiem owadów). W: J. Razowski (red.); *Wykaz zwierząt Polski. Wyd. Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN w Krakowie* 4: 67–80.
- Grabowska J. (2008). *Neogobius fluviatilis* (Pallas, 1814) – babka szczypta. W: Z. Głowaciński, H. Okarma, J. Pawłowski, W. Solarz (red.); *Gatunki obce w faunie Polski. I. Przegląd i ocena stanu. Wyd. Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie* (msc.).
- Herold W. 1925. Die Asseln Pommerns und der Pommerschen Küstengewässer. *Abhandlungen Berichte der pommerischen naturforschenden Gesellschaft.*, Stettin, 5: 21–32.
- Huculak S. 1967. Mszyce (*Homoptera, Aphidodea*) Pojezierza Mazurskiego III. *Fragmenta Faunistica* 14: 93–131.
- Jaśkiewicz B. 1997. Mszyca szklarniowa wielożerna. *Ochrona Roślin* 42 (2): 34.
- Jażdżewski K., Konopa A. 1995. Pancerzowce *Malacostroma* (prócz *Oniscoidea*). Katalog Fauny Polski/ *Catalogus faunae Poloniae*. Dział Wydawnictw Muzeum i Instytutu Zoologii PAN, Warszawa: cz. 13, t. 1.
- Jermey T. 2008. The Introduction of *Perillus bioculatus* into Europe to Control the Colorado Beetle. *Bulletin OEPP/EPPO Bulletin* 10 (4): 475–479.
- Jędryczkowski W.B. 1979. Synantropijne równonogi lądowe (*Isopoda, Oniscoidea*) Polski. *Fragmenta Faunistica* 25: 95–106.
- Judenko E. 1930. Materiały do fauny mszyc okolicy Puław z uwzględnieniem biologii. 1–2. *Polskie Pismo Entomologiczne, Lwów*, 9: 129–186.
- Kamiński E. 1968. Choroby, szkodniki i chwasty zarejestrowane na towarach pochodzenia roślinnego przy wwożeniu ich do Polski w latach 1945–1958. *Biuletyn IOR, Poznań*, 38: 57–94.
- Kania Cz. 1962. Szkodliwa entomofauna kukurydzy obserwowana w okolicach Wrocławia w latach 1956–1959. *Polskie*

- pismo Entomologiczne (B), Wrocław, 25–26: 53–69.
- Kapuściński S. 1947. Materiały do zoocedidiologii Mazowsza. *Fragmenta Faunistica Musei Zoologici Polonici*, Warszawa, 5: 37–94.
- Karnkowski W., Łabanowski G. 1999. Miniarka szklarniówka (*Liriomyza huidobrensis*) – groźny kwarantannowy szkodnik szklarniowych roślin ozdobnych i warzyw. *Ochrona Roślin* 43 (9): 35–37.
- Kaszuba M., Stworzewicz E. 2008. *Hawaiiia minuscula* (A. Binney, 1841) another alien species in Poland (*Mollusca: Gastropoda: Zonitidae*). *Folia Malacologica* 16 (1): 27–30.
- Kawecki Z. 1985. Czerwce *Coccoidea*. Katalog Fauny Polski część XXI, zeszyt 5, PWN Warszawa: 1–108 + mp.nlb.
- Kelch A. 1846. Grundlage zur Kenntniss der Käfer Oberschlesiens, insonders der Umgegend von Ratibor. W: Zu der öffentlichen Prüfung aller Classen des Königlichen Gymnasium zu Ratibor: I–II + 1–54.
- Kéler S. 1935. Szkodniki drzew leśnych obserwowane przez polskie stacje ochrony roślin w roku 1932. *Rocznik Ochrony Roślin (B)*, Warszawa, 2: 186–197.
- Klasa A., Soika G., Łabanowski G. 2003. *Massilieurodes chitendeni* (Laing, 1928) – nowy dla fauny Polski gatunek mączlika (*Hemiptera: Aleyrodidae*). *Wiadomości entomologiczne* 22 (4): 197–200.
- Kolman R. 2000. Sterlet, czeczuga *Acipenser ruthus* Linnaeus, 1758; Jesiotr syberyjski *Acipenser baeri* Brandt, 1869; Wiosłonos amerykański *Polyodon spathula* (Walbaum, 1792). W: M. Brylińska (red.); Ryby słodkowodne Polski., Państwowe Wydawnictwo PWN, Warszawa: 148–155, 163–165.
- Komosińska-Czwartacka H. 1961. Niektóre gatunki czerwów szklarniowych (*Homoptera, Coccidae*) w Polsce. *Fragmenta Faunistica* 9: 221–232.
- Komosińska H. 1968. Badania nad czerwami szklarniowymi (*Homoptera, Coccoidea, Diaspididae*) w Polsce. I. Polskie Pismo Entomologiczne, Wrocław, 38: 205–208.
- Koteja J. 1972. Notes on the Polish scale insects fauna (*Homoptera, Coccidae*). IV. *Polskie Pismo Entomologiczne*, Wrocław, 42: 565–571.
- Koteja J. 1974. Comparative studies on the labium in the *Coccinea* (*Homoptera*). *Zeszyty Naukowe AR Kraków*, 89: 1–162.
- Kowalewski L. 1988. Parki, rezerwy i pomniki przyrody województwa częstochowskiego. Częstochowa: 1–216.
- Kruszewicz A. 2008. Cudokaczki. *Przyroda Polska*. Warszawa, 4: 38.
- Krzywiak D. 1961. Rozprzestrzenianie się mszycy *Hyadaphis tataricae* Ajzenb. *Przyroda Polski Zachodniej*, Poznań, 5: 135–137.
- Kugelann J.G. 1792. Verzeichniss der in einigen Gegenden Preussens bis jetzt entdeckten Käfer-Arten nebst kurzen Nachrichten von denselben. *Neuestes Magazin für die Liebhaber der Entomologie*, herausgegeben von David Hinrich [sic] Schneider. Stralsund, 1 (2-4): 252–306, 477–512.
- Kugelann J.G. 1794. Verzeichniss der in einigen Gegenden Preussens bis jetzt entdeckten Käfer-Arten nebst kurzen Nachrichten von denselben. *Neuestes Magazin für die Liebhaber der Entomologie*, herausgegeben von David Hinrich [sic] Schneider. Stralsund, 1 (5): 513–582.
- Laskowski Z. 1992. *Gyrodactylus turnbuli* Harris, 1986 (*Mono-genea*) z gupika *Poecilla reticulata* Peters. *Przegląd Zoologiczny* 36: 243–246.
- Lewartowski Z., Zimowski M. 1986. Obserwacje nutrii *Myocastor coypus* (Molina, 1972) poza fermami hodowlanymi. *Przegląd Zoologiczny* 30, 1: 111–113.
- Letzner K. 1874. Nachträge zum Verzeichniss der Käfer Schlesiens. *Jahresbericht der Schlesischen Gesellschaft für Vaterländische Kultur*, Breslau, 51: 184–188.
- Liana A. 1990. 12. *Blattodea* – Karaczany. W: J. Razowski (red.), *Wykaz zwierząt Polski*. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Ossolineum, Wrocław-Warszawa-Kraków, tom I: 57.
- Lipa J.J. 2000. Azjatycka kózka (*Anoplophora glabripennis* Motschulsky) (*Coleoptera, Cerambycidae*) – kwarantannowe zagrożenie drzewostanów w Ameryce, Europie i Polsce. *Ochrona Roślin* 44 (2): 6–7.
- Lorvelec O., Détaint M. 2009. *Lithobates catesbeianus* (Shaw), American bullfrog (*Ranidae, Amphibia*). In: J.A. Drake (ed.); *DAISIE – Handbook of alien species in Europe. Invading nature: springer series in invasion ecology*. Springer 3: 362.
- Łabanowska B., Suski Z. 1986. Szpeciel jeżynowiec – *Acalitus essigi* Hassan – nowy gatunek dla fauny Polski. *Ochrona Roślin* 30 (2): 15–17.
- Łabanowski G. 1991. Miniarka ciepłolubka (*Liriomyza trifolii*) – groźna dla roślin ozdobnych uprawianych w szklarniach. *Ochrona Roślin* 35 (7): 16–17.
- Łabanowski G. 1998. Szpeciel jukowiec. *Ochrona Roślin* 42 (7): 7.
- Menge A. 1850. Über die Lebensweise der Aferspinnen – *Phalangida*. *Schriften der naturforschenden Gesellschaft*, Danzig, 4: 45–56.
- Minkiewicz S. 1935. Szkodniki sadów obserwowane w Polsce w r. 1932. *Rocznik Ochrony Roślin (B)*, Warszawa, 2: 97–118.
- Mitrus S. 2007. *Metody badań i ochrony żółwia błotnego*. Podręcznik metodyczny. Wyd. Uniwersytetu Opolskiego, Opole: 1–131.
- Mordvilko A. 1894-1895. K'faunë i anatomii sem. *Aphididae* Privisljanskago Kraja. *Raboty iz' Laboratorii Zoologičeskago Kabinetu Varšavskago Universiteta*, Varšava, 1894: 1–112; 1895: 113–274.
- Moszyński A. 1928. Materiały do fauny skąposzczetów lądowych (*Oligochaeta terricola*) Poznańskiego. *Sprawozdania Komisji Fizjograficznej*, 62: 43–64.
- Moszyński A., Urbański J. 1932. Étude sur la faune des serres de Poznań (Pologne). *Bulletin Biologique de France et Belgique*, Paris, 66 (1): 45–76.
- Najbar B. 2001a. Żółw czerwoniczy *Trachemys scripta elegans* (Wied, 1839) w województwie lubuskim (zachodnia Polska). *Przegląd Zoologiczny* 55 (XLV), 1–2: 103–109.

- Najbar B. (red.) 2001b. Żółw błotny. Monografie Przyrodnicze 7. Wyd. Lubuskiego Klubu Przyrodników, Świebodzin: 1–135.
- Nawojcka H. 1957. Materiały do zoocedologii Torunia i jego okolicy. *Studia Societatis Scientiarum Torunensis* (D), Toruń, 2: 79–130.
- Nawrot J. 2001. Owady – szkodniki magazynowe. Wydawnictwo Themar sp. z o.o., 1–149.
- Niewiadomska K., Pojmańska T. 2004. Organizmy pasożytnicze – dlaczego należy monitorować ich występowanie. *Biuletyn Monitoringu Przyrody* 1/2004 (5): 43–51.
- OEPP/EPPO 2005-03. A2 no. 124 EU/U: I/A2 I/BE
- Opoka B. 1968. Nowy szkodnik suchych liści tytoniu na Lubelszczyźnie. *Ochrona Roślin* 13 (2): 14–15.
- Panfil J. 1960. Bóbr zwierzę ginące w Polsce. Wydawn. Popularno-naukowe Zakładu Ochrony Przyrody PAN 17, Kraków: 1–61.
- Perthées Ch. (msk) Son manuscrit entomologique. Partie I. Manuskrypt w Bibliotece Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN.
- Pojmańska T., Niewiadomska T. (2008). Pasożyty zawleczone, ekspansywne i inwazyjne w faunie Polski. W: Z. Głowaciński (red.); Gatunki obce w faunie Polski. II. Zagadnienia problemowe i syntezy. Wyd. Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie (msc.).
- Prądzynska A. 1988. Transport produktów żywnościowych i nasiennych główną drogą rozprzestrzeniania się owadów magazynowych. *Wiadomości Entomologiczne* 8 (1-2): 47–60.
- Prószyński J., Staręga W. 1971. Pająki *Aranei*. Katalog Fauny Polski. Część XXXIII, PWN Warszawa: 1–382 + mp.nlb.
- Przewoźny M., Barłózek T., Bunalski M. 2007. *Harmonia axyridis* (Pallas, 1773) (*Coleoptera:Coccinellidae*) new species of ladybird beetle for Polish fauna. *Polish Journal of Entomology / Polskie Pismo Entomologiczne* 76: 177–182.
- Pucek Z. (red.) 1984. Klucz do oznaczania ssaków Polski. Państwowe Wyd. Naukowe, Warszawa.
- Rafalski J. 1960. Kosarze *Opiliones*. Katalog Fauny Polski część XXXII, zeszyt 2, PWN Warszawa, 1–29 + mp.nlb.
- Razowski J. (red.). 1997. Wykaz zwierząt Polski, t. 5. Wyd. Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN w Krakowie, Kraków.
- Ruszkowski J.W. 1933. Wyniki badań nad szkodliwą fauną Polski na podstawie materiałów z lat 1919-1930. *Rocznik Ochrony Roślin* (B), Warszawa, 1: 1–545.
- Schilling P.S. 1848. [In Schlesien gefundenen Arten der Gattung *Cryptophagus* Herbst.]. Übersicht der Arbeiten und Veränderungen der Schlesischen Gesellschaft für Vaterländische Kultur. Breslau, 1847: 104.
- Schneider Z. 1970. Znamionek jedlicowy (*Megastigmus spermotrophus* Wachtl) na ziemiach Polski w latach 1967–1969. *Sylwan* 11: 19–34.
- Šefrová H., Laštůvka Z. 2005. Catalogue of alien animal species in the Czech Republic. *Acta Universitatis Agricolae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*. 53 (4): 151–170.
- Schwartz A., Shirley S. 2009. *Psittacula krameri* (Scopolo), rose-ringed parakeet (*Psittacidae, Aves*). In: J.A. Drake (ed.); Handbook of alien species in Europe; DAISIE. Invading nature: springer series in invasion ecology. Springer: 369.
- Siemaszko J. 1952. Badania nad mszycami ziemniaczanymi. *Roczniki Nauk Rolniczych, Warszawa*, 64: 95–135.
- Siemaszko J. 1957. Występowanie w Polsce nowego szkodnika ziemniaków – mszyca piwnicznej. *Nowe Rolnictwo, Warszawa*, 6: 76–78.
- Sierka W., Gocyla A. 2004. Wykaz i rozmieszczenie geograficzne krajowych wciornastków (*Insecta, Thysanoptera*). *Thysanopteron* 1 (1): 24–57.
- Siuda K. 1993. Kleszcze Polski (*Acar: Ixodida*). Część II. Systematyka i rozmieszczenie. Monografie Parazytologiczne. Wyd. Polskiego Towarzystwa Parazytologicznego, Warszawa: 1–381.
- Skalski A. 1990. Successful acclimatization of *Speonomus hydrophilus* in Poland. *Bulletin Lia. de la Societé Biospéologique, Moulis*, 17: 14.
- Smith I.M., McNamara D.G., Scott R.R., Harris K.M. (red.) 1994. Kwarantannowe agrofagi Europy. [tłum. polskie red. J.J. Lipa i A. Zych] IKR Warszawa: 1–1069.
- Soika G., Łabanowski G. 1998. Kwieciek pięciornikowiec – nowy szkodnik w Polsce. *Ochrona Roślin* 42 (6): 20–21.
- Soika G., Łabanowski G. 1999. Prześwietlik pierisowiec – nowy szkodnik w Polsce. *Ochrona Roślin* 43 (3): 14.
- Stacherska B. 1963. Mszyca tropikalna *Rhopalosiphum maidis* Fitch [sic!] w Polsce. *Biuletyn IOR, Poznań*, 19: 37–45.
- Staręga W. 1976. *Opiliones* – Kosarze (*Arachnoidea*). *Fauna Polski* 5: 1–197.
- Staręga W. 1983. Wykaz krytyczny pajaków (*Aranei*) Polski. *Fragmenta Faunistica, Warszawa*, 27 (11): 149–268.
- Szczerbowski J. 2000. Złota rybka *Carassius auratus auratus* (Linnaeus, 1758). W: M. Brylińska (red.); Ryby słodkowodne Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa: 208–209.
- Szczerbowski J. 2000. Muksun *Coregonus muksun* (Pallas, 1814). W: M. Brylińska (red.); Ryby słodkowodne Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa: 389–391.
- Szelegiewicz H. 1964. *Dactynotus erigeronensis* (Thomas), an Aphid New to Middle Europe (*Homoptera, Aphididae*). *Bulletin de l'Académie Polonaise des Sciences, Cl. II, Varsovie*, 12: 133–136.
- Szelegiewicz H. 1965. Mszyce (*Homoptera, Aphididae*) nowe dla fauny Polski. *Fragmenta Faunistica, Warszawa*, 12: 31–42.
- Szelegiewicz H. 1968. Mszyce *Aphidodea*. Katalog Fauny Polski część XXI, zeszyt 4, PWN Warszawa: 1–316 + mp.nlb.
- Szeptycki A., Weiner M.W. 1990. 5. *Zygentoma* – Rybiki. [w:] J. Razowski (red.), Wykaz zwierząt Polski, tom I.: 31.
- Szulczewski J.W. 1926a. Materiały do fauny szarańczaków (*Orthoptera*) Wielkopolski. *Polskie Pismo Entomologiczne*

- giczne, Lwów, 5: 87–89.
- Szulczewski J.W. 1926b. Materiały do fauny czerwców miasta Poznania. Polskie Pismo Entomologiczne, Lwów, 5: 137–143.
- Szulczewski J. W. 1931. Ciekawy szkodnik cieplarni poznańskich. *Wszechświat*, Warszawa: 209–210.
- Szyra D., Szyra A. 2008. Internet: www.komisjafaunistyczna.pl.
- Szwejda J. 1986. Błotniczka czosnkówka *Suillia lurida* Meig. (*Helomyzidae*, *Dipt.*) nowy szkodnik czosnku w Polsce. *Ochrona Roślin* 30 (1): 14–16.
- Szwejda J. 1994. Szkodliwość i zwalczanie błotniczki czosnkówki. *Ochrona Roślin* 38 (7): 4–5.
- Ślipiński S. 1983. Spichrzele – *Silvanidae*. Klucze do oznaczania owadów Polski, Warszawa, XIX, 57: 1–16.
- Terlecki J. 2000. Bass wielkogębowy *Micropterus salmoides* (Lacepède, 1802). W: M. Brylińska (red.); Ryby słodkowodne Polski: Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa: 451–452.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. Polskie Tow. Przyjaciół Przyrody "pro Natura", Wrocław, t. II: 445–870.
- Urbański J. 1947. Równonogi województwa poznańskiego. *Annales UMCS, s. C, Lublin*, 1: 39–59.
- Urbański J. 1950. Równonogi (*Isopoda*, *Crust.*) Pomorza. Badania fizjograficzne nad Polską Zachodnią, Poznań, 2: 225–437.
- Weigel J.A.V. 1806. Geographische, naturhistorische und technologische Beschreibung des souverainen Herzogthums Schlesien. Zehnter Theil. Verzeichniss der bisher entdeckten, in Schlesien lebenden Thiere. Berlin, I–XII + 1–358.
- Wiktor A. 1973. Die Nacktschnecken Polens. *Arionidae*, *Milacidae*, *Limacidae* (*Gastropoda*, *Stylommatophora*). Monografie Fauny Polski 1: 1–182 + 289 figs.
- Wiktor A. 2004. Ślimaki lądowe Polski. Wyd. Mantis, Olsztyn: 1–302.
- Wiśniowski B., Pawlikowski T. (2008). Jaskólec wschodni *Sceliphron curvatum* (Smith, 1870) – obcy gatunek w Polsce (*Hymenoptera*, *Sphoridae*). *Chrońmy Przyrodę Ojczystą*, maszynopis.
- Witkowski A. 1979. Ichtiofauna górnego dorzecza Nysy Kłodzkiej. *Fragmenta Faunistica* 25: 37–72.
- Witkowski A. 1996. Lipień bajkalski. *Przegląd Rybacki* 3: 17–20.
- Witkowski A. 2001. *Hucho hucho* (Linné, 1758) głowacica. W: Z. Głowaciński (red.); Polska czerwona księga zwierząt. Kręgowce. Państwowe Wyd. Rolnicze i Leśne, Warszawa: 297–299.
- Witkowski A. 2002. Introduction of fishes into Poland: benefaction or plague? *Nature Conservation* 59: 41–52.
- Witkowski A., Bartel R., Kleszcz M. 2001. Udane restytucje ryb w Polsce/Succesful fish restitutions in Poland. *Roczniki Nauk. Polskiego Związku Wędkarskiego (supl.)* 14: 81–90.
- Witkowski A., Kotusz J. 2003. Pirapitinga, *Piaractus brachyomus* (Cuvier, 1818) (*Serrasalminae*: *Osteichthyes*) w Polsce – kolejny introdukowany gatunek. *Przegląd Zoologiczny* 57 (XLVII), 3-4: 221–224.
- Zaddach E.G. 1844. *Synopseos Crustaceorum prussicorum prodromus*. Regiomonti, I–VIII + 1–39.
- Żurowski W. 1973. O skuteczną ochronę bobrów. *Chrońmy Przyrodę Ojczystą* 29, 2: 30–39.
- www.komisjafaunistyczna.pl
- www.piorin.gov.pl/cms/upland/graf/matwikz.pdf; Serwis formacyjny ochrony roślin PIORIN z 13 marca 2009.
- www.zoo.wroclaw.pl/index.php

Zbigniew Głowaciński i Jerzy Pawłowski